

LÄÄNE-
NIGULA
VALLA
TERVISE-
JA HEAOLU-
PROFIIL

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

KOOSTAJAD:
TLÜ Haapsalu Kolledži
tervisedenduse õppekava
tudengid

**Annely Elias,
Liisi Jõelett,
Kaarin Kulljus,
Regina Kuuskla,
Heidi Roos,
Monika Straukaite,
Viktoria Vorobjova.**

JUHENDAJA:
Hele Leek-Ambur.

4	1. ÜLDANDMED
4	1.1. Pindala ja asustustihedus
5	1.2. Rahvastik
6	1.3. Rahvastiku rahvuslik, sooline ja vanuseline jaotus
8	1.4. Sünnid ja surmad
10	1.5. Loomuliku iibe kordaja
11	1.6. Ränne
12	1.7. Demograafiline tööturu surveindeks
13	2. SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDESED VÕIMALUSED
13	2.1. Tööturu situatsioon
14	2.2. Majanduslikult aktiivsed üksused/ettevõtted
15	2.3. Keskmine brutotulu
16	2.4. Miinimumpalga saajate osakaal
17	2.5. Ülalpeetavate määr
18	2.6. Registreeritud töötute arv
19	3. TOIMETULEK
19	3.1. Ravikindlustusega kaetud
20	3.2. Töövõimetuspensionäride arv
21	3.3. Puuetega lapsed ja täiskasvanud
22	3.4. Toimetulekutoetused
23	3.5. Sotsiaaltoetused
24	3.6. Sotsiaalteenused
26	3.7. Naabrivalve piirkonnad
27	4. LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG
27	4.1. Laste arv kohalikus omavalitsuses
28	4.2. Laste arv haridusasutustes
30	4.3. Lastele ohutu elu- ja õpikeskkond
31	4.4. Tervist edendavad lasteaiad
32	4.5. Tervist edendavad koolid
33	4.6. Terviseteenus haridusasutustes
33	4.7. Toitlustus haridusasutustes
33	4.8. Koolikohustuse täitmine
34	4.9. Alaealiste komisjonis arutatud esmas- ja korduvjuhtude arv vanuse lõikes
36	4.10. Alaealiste süütegude arv
37	4.11. Laste ja noortega tegelevad asutused
39	5. TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND
39	5.1. Keskkonnamõjurid
41	5.2. Transport ja teedevõrk
42	5.3. Inimkannatanutega liiklusõnnetused
43	5.4. Tabatud joobes sõidukijuhtide arv
44	5.5. Varguste ja kehalise väärkohtlemise juhtude arv Lääne maakonnas
45	5.6. Tulekahjude arv
46	5.7. Tööõnnetused
47	6. TERVISLIK ELUVIIS
47	6.1. Subjektiivne tervise enesehinnang
48	6.2. Füüsiline aktiivsus
49	6.3. Toitumine
50	6.4. Ülekaalulised, rasvunud
51	6.5. Alkoholi tarbimine
52	6.6. Suitsetamine
53	6.7. Tervisealase teabe kättesaadavus ja tervislikku eluviisi toetavad üritused

1. ÜLDANDMED

1.1.

Pindala ja asustus- tihedus

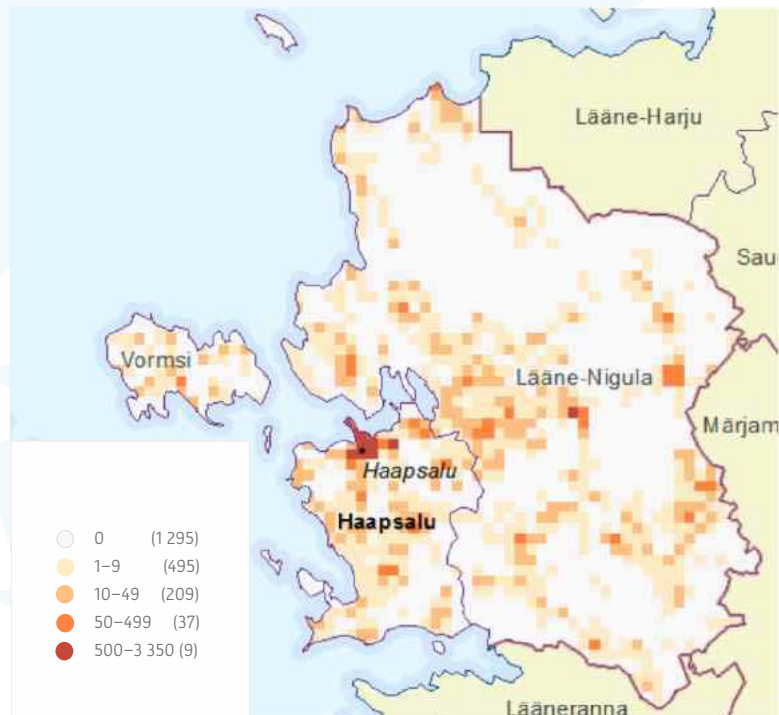
Lääne-Nigula vald moodustati 2017. aastal omavalitsuste haldusreformi käigus, kui ühinesid Kullamaa, Martna, Noarootsi, Nõva ja 2013. aastal loodud Lääne-Nigula vald. Valla pindala on 1 449 km², moodustades Läänemaa territooriumist 79,8%. Vallas on 115 küla ja 3 alevikku, halduskeskus asub Taebla alevikus, mis on valla suurim asula (816 elanikku).

Lääne-Nigula vald paikneb logistiliselt soodsas asukohas, Ristilt Tallinnasse on 64 km ja Lääne-Nigula valla keskusest Haapsalusse 12 kilomeetrit. Vallas elab rahvastikuregistri andmetel 01.01.2017 seisuga 7 052 elanikku. Keskmine

asustustihedus on 4,2 inimest km² kohta, mis on madalam, kui Läänemaal tervikuna (11,4 inimest km² kohta) ja oluliselt madalam Eesti keskmisest (30 inimest km² kohta) (Statistikaamet). Lääne-Nigula vald jaguneb neljaks osavallaks.

Rahvastik paikneb piirkonniti ebaühtlaselt (Joonis 1), suurima elanike arvuga on Taebla kant, kus 2017. aasta seisuga elas 1 477 inimest. Järgnevad Taebla, Palivere, Linnamäe, Risti ja Pürksi – nendes viies kandis elab 59% piirkonna elanikkonnast (Lääne-Nigula valla arengukava 2018–2026).

Rahvastikutihedus

Joonis 1.
Läänemaa
rahvastikutihedus
10.09.2018 seisuga
(Statistikaamet).

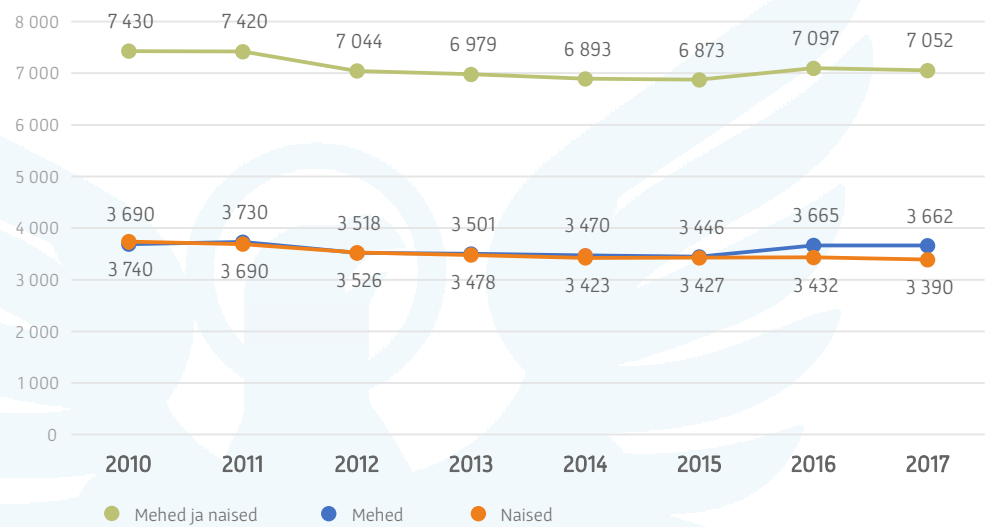
1.2.

Rahvastik

Elanike arv Lääne-Nigula vallas on alates 2010. aastast pidevalt vähenenud (Joonis 2). Rahvaarvu muutus Lääne-Nigulas 1. jaanuaril 2017–2018 on 0,03%, Eestis keskmiselt 0,27%.

Aastatel 2010–2017 on ühinenud valdades rahvaarv vähenenud 378 inimese võrra, mis teeb keskmiselt 54 inimest aastas.

Elanike arv

Joonis 2.
Elanike arvu muutus
Lääne-Nigula vallas
1. jaanuari seisuga
(Statistikaamet).

1.3.

Rahvastiku rahvuslik, sooline ja vanuseline jaotus

Lääne-Nigula valla elanikest on 2017. aastal 89,28 % eestlased, 7,43% venelased, 0,98% ukrainlased ja 0,41% soomlased. Rahvuslikus jaotuses aastate lõikes suured muutused puuduvad (Joonis 3).

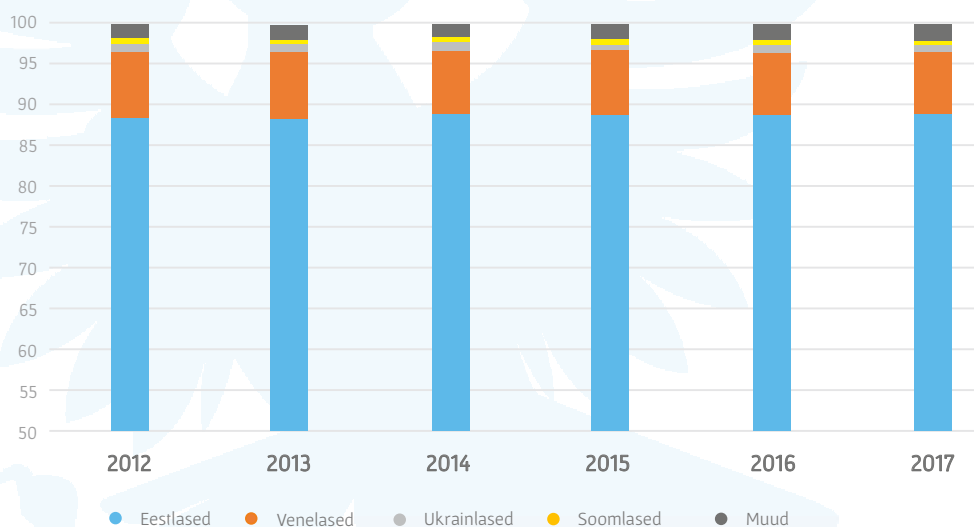
Läbi aastate on vallas sündinud rohkem poisse kui tüdrukuid (Joonis 4). Meeste suurem osakaal rahvastikus võrreldes naistega muutub vastupidiseks pensioniea lähenedes, seda meeste kõrgema riskikäitumise ja lühema oodatava eluea tõttu.

25–29-aastaseid mehi on Lääne-Nigula vallas rohkem kui Eestis keskmiselt (vastavalt 4,66%

ja 3,7%), naised 2,99% (Eesti keskmine 3,38%). 30–40 aastaseid inimesi on vähem – parimas pere loomise eas inimesed on tõenäoliselt suundunud suurematesse tömbekeskustesse. 50–64 aastaseid inimesi on Lääne-Nigula vallas Eesti keskmisest rohkem (Joonis 4).

See olukord toob lähiaastail kaasa pensionäride üldise osakaalu suurenemise võrreldes tööealise elanikkonnaga ja seab vallale suuremaid väljakutseid just selle eagrupi probleemidega tegelemisel.

Rahvuslik jaotus (%)

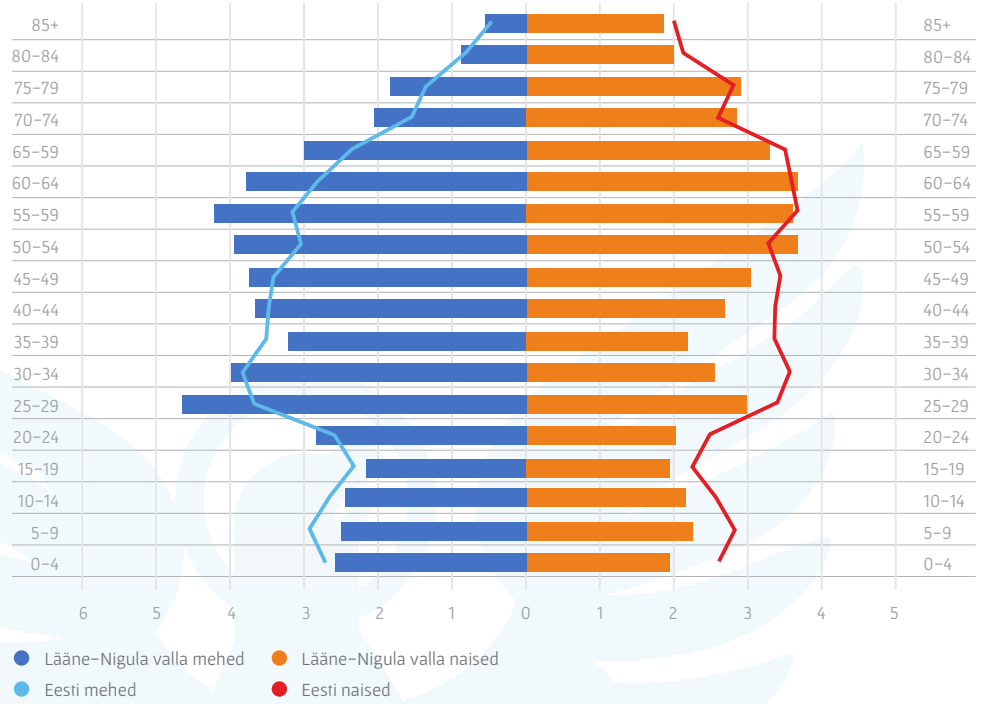
Joonis 3.
Lääne-Nigula valla
rahvuslik jaotus 2012–2017
(Statistikaamet).

1.3.

Rahvastiku rahvuslik, sooline ja vanuseline jaotus

Rahvastiku soo- ja vanusjaotus (01.01.2018)

Joonis 4.

Rahvastiku soo- ja vanusjaotus Lääne-Nigula vallas ja Eestis keskmiselt, 01.01.2018 seisuga (Statistikaamet).

1.4.

Sünnid ja surmad

Sündide arv vallas erineb aastate lõikes, keskmiselt sünnib 61 last aastas, neist 34 on poisid ja 27 tüdrukud (Joonis 5).

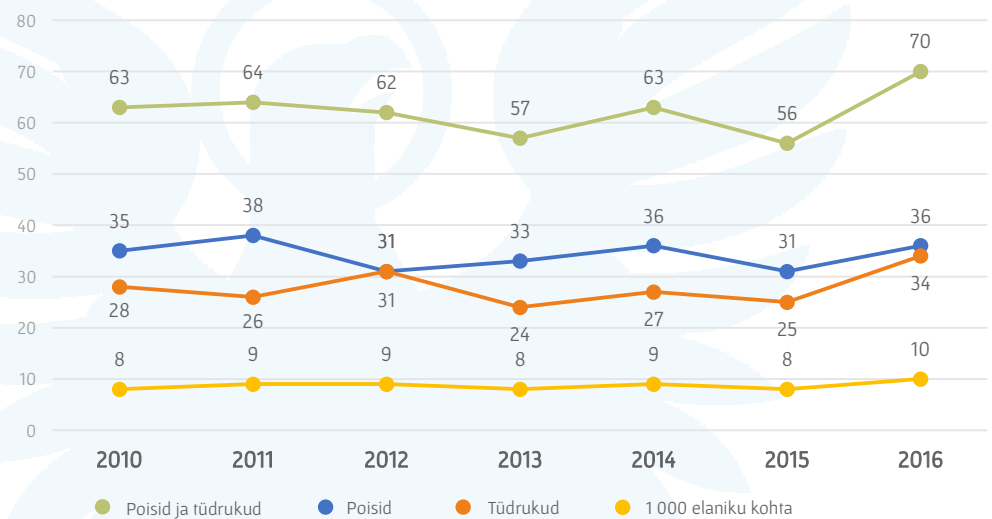
Elussünnide üldkordaja 1 000 elaniku kohta oli 2016. aastal 19,7 mis on oluliselt parem näitaja kui 2016. aastal Eestis keskmiselt – 10,7.

Surmajuhtude arv vallas on aastatel 2015–2016 suurenenud 98-lt 119-le, mis on tingitud vanema generatsiooni osakaalu suurenemisest

rahvastikus. 2010–2016. aasta keskmine surmajuhtumite arv kokku ühinenud valdades on 109 (Joonis 6).

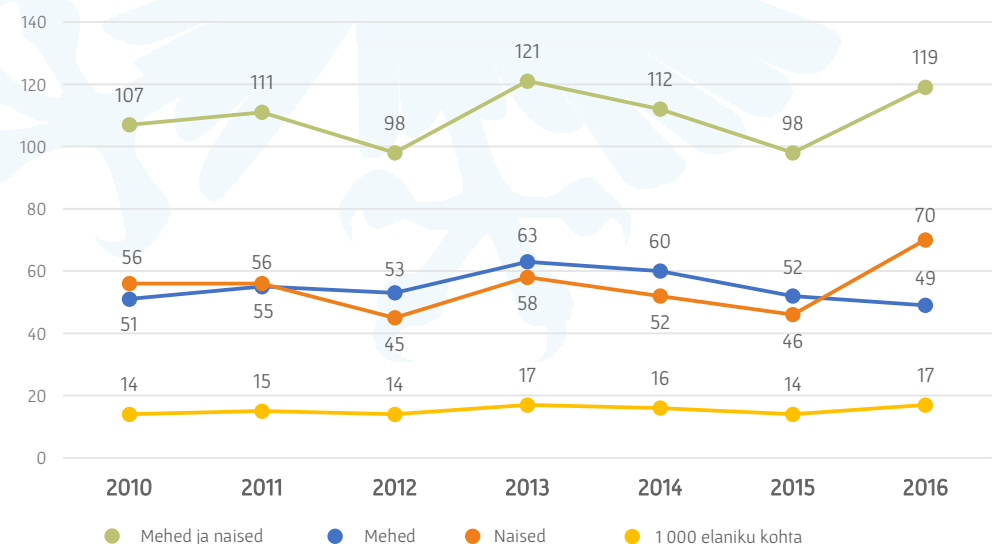
Suremuse üldkordaja (Joonis 7) 2017. aastast langeb ja lähiaastateks oodatakse valla arengukava prognoosis suremuses väikest langust oodatava eluea pikenedamise tõttu. Siiski on see tunduvalt kõrgem Eesti suremuse üldkordajast, mis 2017.aastal oli 11,8.

Elussünnid

Joonis 5.
Elussünnide arv Lääne-Nigula vallas aastatel 2010–2016 (Statistikaamet).

Surmajuhud

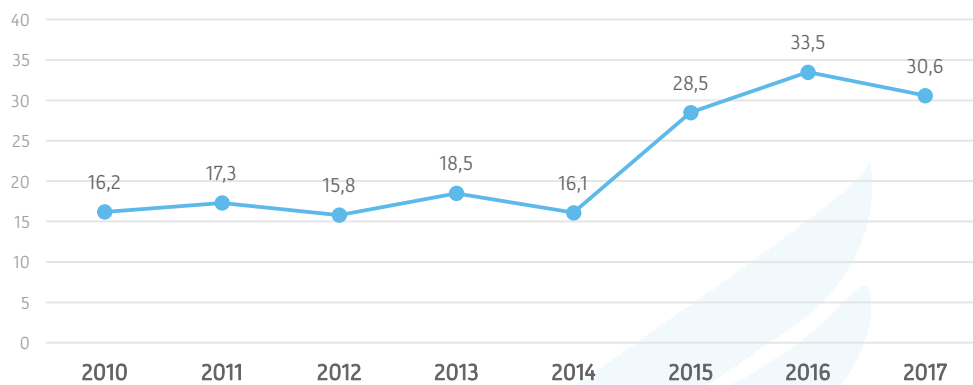
Joonis 6.
Surmajuhtude arv Lääne-Nigula vallas aastatel 2010–2016 (Statistikaamet).

1.4.

Sünnid ja surmad

Surmade üldkordaja (1 000 elaniku kohta)

►
Joonis 7.

Suremuse üldkordaja
Lääne-Nigula vallas aastatel
2010–2017
(Statistikaamet).

1.5.

Loomuliku iibe kordaja

►
Joonis 8.
Loomuliku iibe kordaja
Lääne-Nigula vallas ja
Eestis aastatel 2010–2016
(Statistikaamet).

Kuna sündide arv kahaneb ja surma-
juhtude arv kasvab on loomuliku iibe
kordaja vallas negatiivne, nagu Eestis
üldiselt. Siiski on Lääne-Nigula valla 2016.

aasta näitaja Eesti keskmisest tunduvalt
madalam (Lääne-Nigula – 6,9; Eesti – 1,02)
(Joonis 8).

Loomuliku iibe kordaja (1 000 elaniku kohta)

1.6.

Ränne

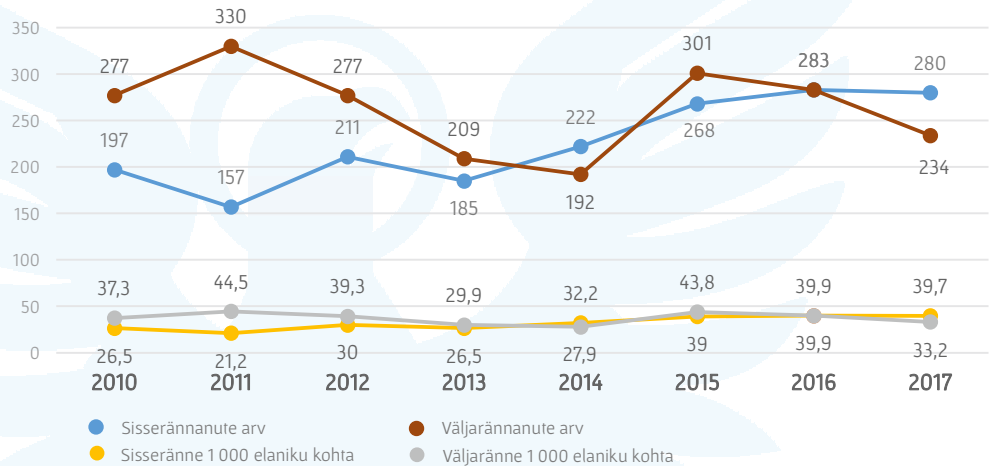
Vallas on aastatel 2010–2017 jätkuvalt negatiivne rändesaldo, mis tähendab, et väljarändajaid on rohkem, kui sisserändajaid (Joonis 9).

Eriti suur muutus rändesaldos negatiivses suunas toimus 2011. aastal, selle võimalikuks põhjuseks võis olla töökohtade vähenemine ja seetõttu perede lahkumine piirkonnast.

Tihti saab otsustavaks, kas elanik registreerib end Lääne-Nigula valla elanikeregistris, see, milliseid hüvesid pakuvad kodanikule vald ja konkureerivad omavalitsused.

Alates 2011. aastast liigub rändesaldo positiivses suunas, 2017. aastal ületas sisseränne väljarännet 33 inimese võrra (Joonis 10).

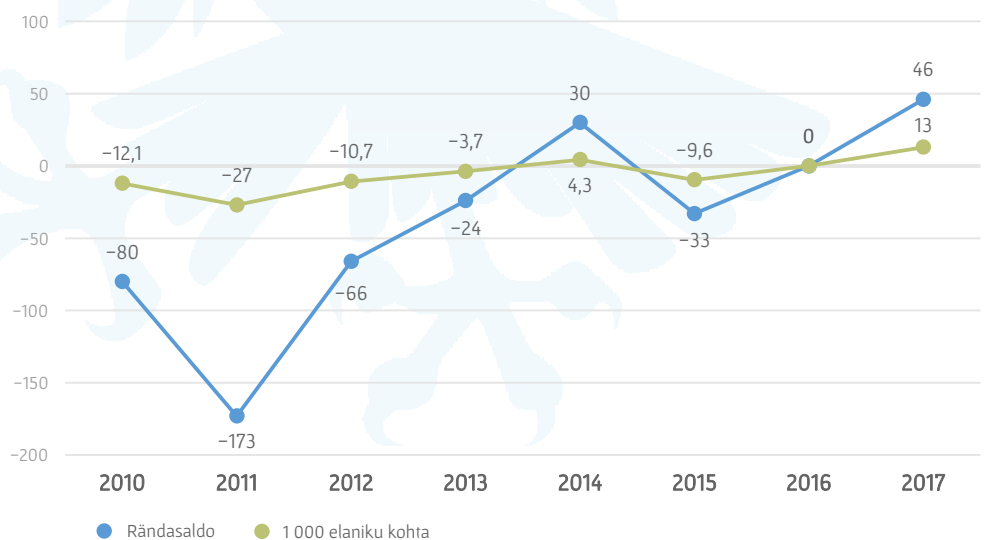
Sisseränne ja väljaränne

Joonis 9.

Sisse- ja väljaränne Lääne-Nigula vallas 2010–2017 (Statistikaamet).

Rändesaldo

Joonis 10.

Rändesaldo Lääne-Nigula vallas 2010–2017. (Statistikaamet).

1.7.

Demograafiline tööturu surveindeks

Demograafilise tööturusurveindeksi näitaja iseloomustab olukorda, kus tööealise elanikkonna vähenemise tõttu kahanevad pidevalt võimalused töötajate leidmiseks ja ettevõtluse arendamiseks.

Indeksi väärtuse langemine alla 1,0 viitab tööjõupuuduse võimalikule ohule. Tingituna laste arvu vähenemisest on tööturusurve indeks perioodil 2010–2017 vähenenud. Lähiaastatel on piirkonnas tööturule sisenejaid ligi poole vähem kui tööturult lahkujaid (Lääne-Nigula valla arengukava).

Eesti keskmine tööturusurve indeks 2018. aasta 1. jaanuari seisuga oli 0,84, Läänemaal 0,68 ja Lääne-Nigula vallas 0,62.

Rändesaldo ja loomuliku iibe üldkordaja näitajate negatiivsed väärtused on märgiks sellest, et valla maksubaas väheneb pidevalt. Järjest suurenev pensioonaliste inimeste osatähtsus nõuab aga suuremaid tervise- ja toimetulekuga seonduvaid kulutusi. Peamiselt hajaasustuses elavate inimeste sotsiaal- ja tervishoiuteenuste pakkumine on oluliselt kallim ja keerulisem just suurte vahemaade tõttu, eriti olukorras, kus restruktureerimise tõttu rehabilitatsiooniteenuseid pakkuvad keskused jäävad järjest kaugemale.

Lähtudes eelpool toodud rahvastikku kirjeldavatest indikaatoritest võib kokkuvõtteks väita, et Lääne-Nigula valla sotsiaalmajanduslik olukord, mis on teoorias Dahlgren'i ja Whitehead'i tervise-mõjurite mudeli järgi üks peamisi tervist mõjutavaid tegureid, võib sattuda lähiaastatel tugeva surve alla, kui negatiivsed trendid rahvaarvu kahanemisel jätkuvad. See toob endaga kaasa maksumaksjate osakaalu vähenemise ning valla finants-suutlikkuse nõrgenemise.

Ühe meetmena toomaks valda juurde elanikke on vallavalitsus käivitanud kampaania „Ootame Sind, päriselt!“, mis tutvustab võimalusi oma kodu rajamiseks Lääne-Nigula vallas. Valla veebilehel on avatud rubriik „Tule meile elama“, kus pidevalt uuendatakse informatsiooni vabade töökohtade, elamispindade ja elamumaa kohta. Viimati nimetatud meetmed mõjutavad ka vallas juba elavaid inimesi oma registriandmeid korrastama ja aitavad kaasa valla nime tuntuse kasvatamisele läbi meediakajastuse.

2. SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDSED VÕIMALUSED

2.1.

Tööturu situatsioon

Sotsiaalset sidusust aitavad tagada töökohtade, sotsiaalteenuste ja erinevate huvitegevuste võimalused sotsiaalselt tundlike sihtrühmade (puuetega inimesed, pensionärid, lapsed jne) ning teiste vallaelanike kaasamine kogukonna elu

puudutavatesse küsimustesse. Sidususe kõrge tase toetab sotsiaalset turvalisust, mis on üks olulisi tervisemõjureid. Sotsiaalset turvalisust iseloomustavad eelkõige tööhõive ja vaesuse näitajad.

2.2.

Majanduslikult aktiivsed üksused/ettevõtted

Valla arengu kujundamisel on oluline osatähtsus kohalikul omavalitsusel. Eelarve kujunemisel on tähtis roll maksumaksjatena tööealisel elanikkonnal.

Tuntumad ettevõtted Lääne-Nigula vallas on Rannarootsi Lihatööstus, Linnamäe Lihatööstus, Roosta Puhkeküla, Mullo Transport, AS Pal-Klaas, AS Cipax, AS Tradex, Tammejuure Mahetalu. Suuremad kohalikud tööandjad on tööstus- ja põllumajandusettevõtted. Turismivaldkond tööandjana on esindatud tagasihoidlikumalt.

Kuni kümne töötajaga väikefirmade arv vallas on tõusuteel, moodustades Lääne-Nigula valla ettevõtetest 97% (Joonis 11). See näitab ettevõtlike inimeste arvu kasvu vallas ning omavalitsuse väikeettevõtlust soosivat poliitikat. Väikeettevõtete tugevaks küljeks on

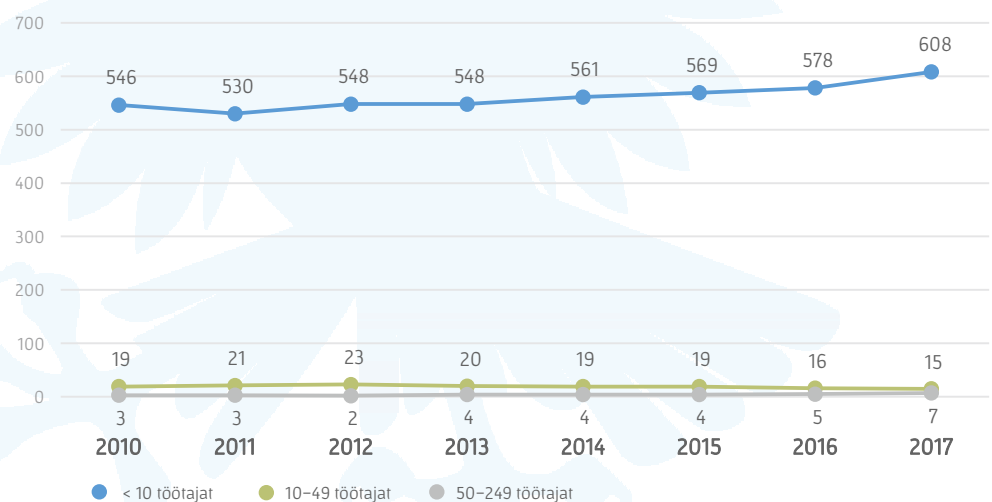
nende paindlikkus, samas on nad tundlikumad muutustele majanduskliimas.

Lääne-Nigula vald pakub tegutsevatele ettevõtjatele võimaluse taotleda ettevõtlus-toetusi:

- messi- ja laadatoetus kuni 1 000 eurot;
- juurdepääsuteede korrastamise ja ruumide kohandamise toetus kuni 5 000 eurot;
- võrkudega liitumise toetus kuni 5 000 eurot;
- toetus seadmete soetamiseks kuni 5 000 eurot.

Suuremad tööandjad on Lääne-Nigula Vallavalitsus, AS Rannarootsi Lihatööstus, AS Tradex, AS Linnamäe Lihatööstus, AS Cipax, NAP Konsult OÜ, Haapsalu Tarbijate Ühistu, Päästeamet, AS Mullo Transport, Haapsalu Kutsehariduskeskus (Lääne-Nigula valla arengukava 2014–2022, 2014).

Majanduslikult aktiivsed ettevõtted

Joonis 11.
Lääne-Nigula valla
majanduslikult aktiivsed
üksused/ettevõtted aastatel
2010–2017.
(Statistikaamet).

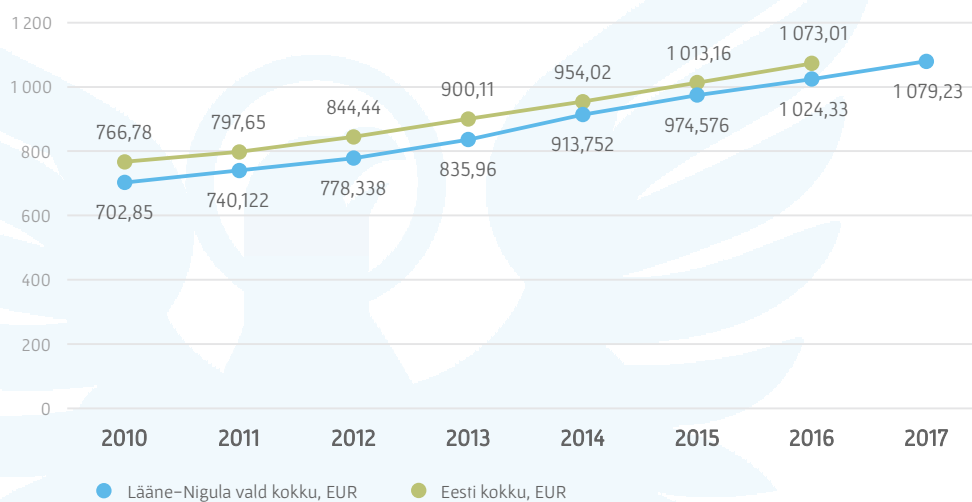
2.3.

Keskmine brutotulu

Keskmine brutotulu näitab kohalikus omavalitsuses elavate inimeste sissetulekute taset. Lääne-Nigula valla elanike keskmine brutotulu aastatega kasvab, kuid jääb siiski Eesti samast näitajast madalamaks (Joonis 12). Eesti keskmise ja Lääne-Nigula valla brutotulu vahe on aastatega

väiksel, kuid kindlal sammul järjepidevalt kasvanud. Brutotulu on Lääne-Nigula vallas küll kasvuteel, kuid jääb Eesti keskmisest üha kaugemale. Tuleviku murekohaks võib kujuneda sotsiaalmajanduslik toimetulek, madalapalgaliste ning ülalpeetavate kasv.

Keskmine brutotulu

Joonis 12.

Keskmine brutotulu Lääne-Nigula vallas ja Eestis keskmiselt aastatel 2010–2017 (Statistikaamet).

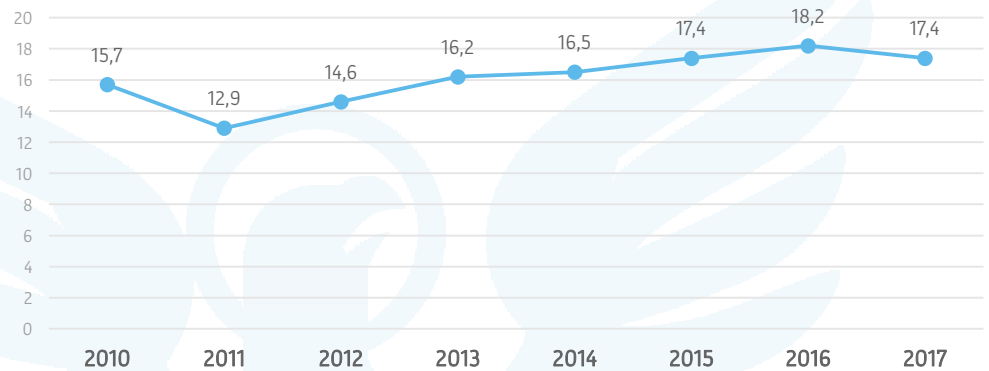

2.4.

Miinumumpalga saajate osakaal

Miinumumpalga saajate osakaal tööl käivatest inimestest näitab potentsiaalses vaesusriskis elavate inimeste hulka ja võimalikku vajadust sotsiaaltoetuste järele. Lääne-Nigula valla olukord välja toodud joonisel (Joonis 13).

Miinumumpalga saajad (%)

Joonis 13.

Miinumumpalga saajate osakaal Lääne-Nigula vallas aastatel 2010–2017 (Maksu- ja Tolliamet).

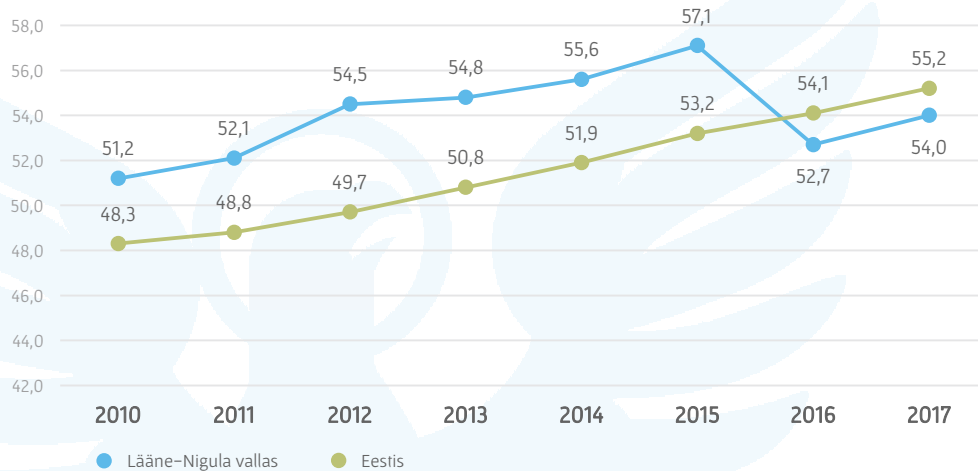
2.5.

Ülal- peetavate määr

Ülalpeetavate määr iseloomustab rahvastiku vanuskoosseisu – mitte-tööealiste ehk kuni 14-aastaste ja üle 65-aastaste elanike arv 100 tööealise elaniku kohta. Seoses rahvastiku üldise vananemisega tõuseb ülalpeetavate määr nii Lääne-Nigula

vallas kui Eestis keskmiselt, mis tähendab kokkuleppeid poliitilistes otsustes ja lisa-koormust omavalitsuse eelarvele. Kuigi Lääne-Nigula vallas on ülalpeetavate määr viimastel aastatel olnud alla Eesti keskmise (Joonis 14).

Ülalpeetavad (%)

Joonis 14.

Ülalpeetavate määr Lääne-Nigula vallas ja Eestis aastatel 2010–2017 (Statistikaamet).

2.6.

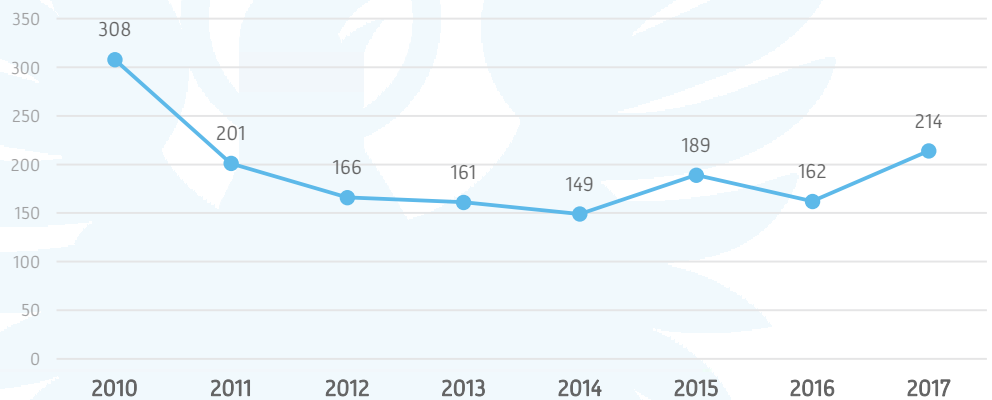
Regist- reeritud töötute arv

Töötus on üks olulistest terviseriskidest, millest lähtuvalt on võimalus planeerida ja käivitada eriprogramme töötusega kaasnevate sotsiaal- ja terviseriskide maandamiseks. Lääne-Nigula vallas on 31.12.2017 seisuga registreeritud töötuse määr tööealisest elanikkonnast 4,6%.

2014–2015 aasta töötute arvu tõusu vallas mõjutas maakonna ühe suurima tööandja PKC Eesti sulgemine. Kuid uus tõus toimus 2017. aastal (Joonis 15) ning valla sotsiaal-

hoolekande osakonna juhataja arvates on põhjuseks 2016. aasta juulis käivitunud töövõimereform, mil esialgu läksid töötukassasse oma töövõimet hindama isikud, kes tegid seda esmakordselt. 2017. aasta alguses töövõime hindamiste arv tõusis, kuna hakati varasemalt Sotsiaalkindlustusameti süsteemis olnud isikute töövõimet ümber hindama. Ka töötukassas tõusis 2017. aastal töötuna arvel olevate vähenenud töövõimega inimeste osakaal.

Töötud

Joonis 15.
Töötute arv Lääne-Nigula
vallas aastatel 2010–2017
(Töötukassa).

3. TOIMETULEK

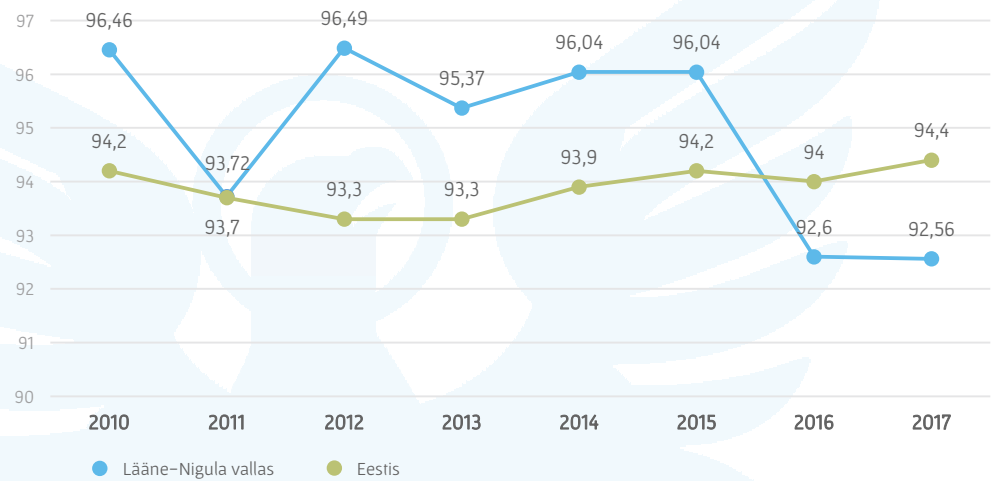
3.1.

Ravi-
kindlus-
tusega
kaetud

Kuna ravikindlustusega isikutel on piiratud ligipääs tervishoiuteenustele, on see oluline tervisemõjur. Lääne-Nigula vallas on Haigekassa andmetel ravi-

kindlustusega kaetud valla elanikkonnast 92,6%, mis on iseloomulik kogu Eestile keskmiselt – 94,4% (Joonis 16).

Ravikindlustatud (%)

Joonis 16.
Ravikindlustatute osakaal
Lääne-Nigula vallas ja
Eestis aastatel 2010–2017
(Haigekassa).

3.2.

Töö- võimetus- pensionäride arv

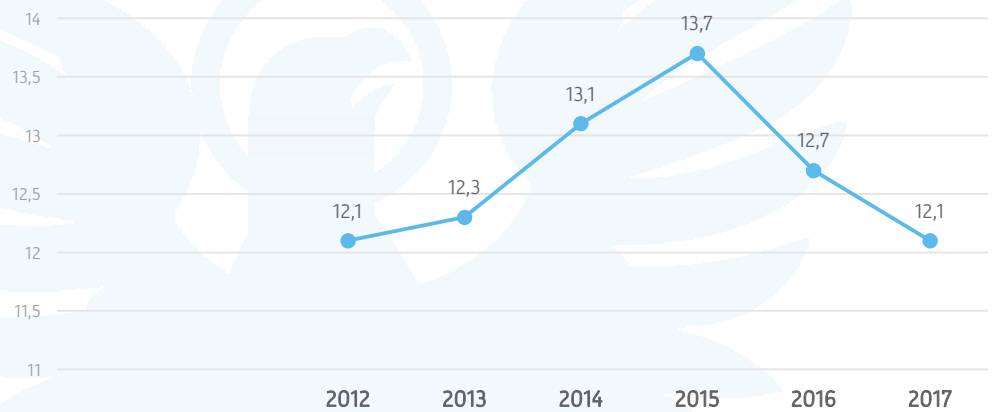
Töövõimetuspensionär on töövõimetus-
tunnistatud 16–65-aastane inimene.

Töövõimetuspensionäride arvu kasvu põhjuseks on elanikkonna vananemine ning krooniliste haiguste tõttu töövõime kaotamine, kuid samas on näha langustrendi, mis on ilmselt seotud töövõimereformiga, kus töövõimetuspension asendus töövõime-
toetusega. Lääne-Nigulas on töövõimetus-

pensionäre 12,1% tööealisest elanikkonnast (Joonis 17).

Olulisi muudatusi sotsiaalvaldkonnas tõi kaasa 2016. aastal käivitatud töövõime reform, mis toetab vähenenud töövõimega inimeste täisväärtuslikku elu. Reformiga uuenes töövõime hindamine, toetuste süsteem ja teenuste valik ning süsteemi haldamise võttis üle töötukassa.

Töövõimetuspensionäride osakaal tööealisest elanikkonnast

Joonis 17.

Töövõimetuspensionäride osakaal tööealisest elanikkonnast Lääne-Nigula vallas aastatel 2012–2017 (Sotsiaalkindlustusamet).

3.3.

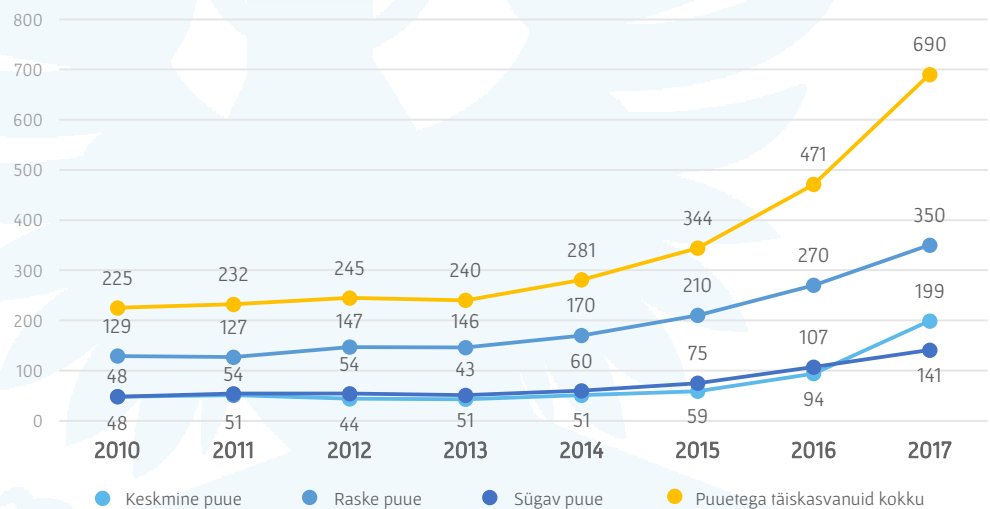
Puuetega lapsed ja täiskasvanud

Puuetega laste arv Lääne-Nigula valla oli 2017. aastal 30 ning 2018. aasta III kvartali seisuga 40 ehk trend on kasvav. Sama saab öelda täiskasvanute kohta (Joonis 18). Valla sotsiaalhoolekande osakonna juhataja arvates on põhjus selles, et elanikkonnal esineb tervisehäireid rohkem – lihasluukonna ja sidekoe haigused, psüühika ja käitumishäireid, vereringeelundite haigused, närvisüsteemihaigused jne. Haigestumiste põhjusi on kindlasti palju, ilmselt väärtustatakse tervist vähe, sellele ei pöörata tööeas vajamineval määral tähelepanu. Tervis saab tähelepanu siis, kui juba esinevad mingid

tervisehäire ilmingud – tegevuspiirangud, valed töövõtted, ebapiisav puhkeaeg, organisatsioonide pingeline sisekliima, ühekülgne toitumine, ebapiisav liikumine, sõltuvuskäitumine jne.

Kindlasti on stressi- ja ärevuse tase ühiskonnas tõusnud ja üksindustunne aina levinum. Samas võib üks põhjus puuetega inimeste arvu kasvus olla Sotsiaalkindlustusameti andmete täpsus, võib eeldada, et andmetes ei ole arvestatud tagasiulatuvalt valdade liitumisega.

Puuetega täiskasvanud

Joonis 18.

Puuetega täiskasvanute arv puude raskusastme järgi Lääne-Nigula vallas aastatel 2010–2017 (Sotsiaalkindlustusamet).

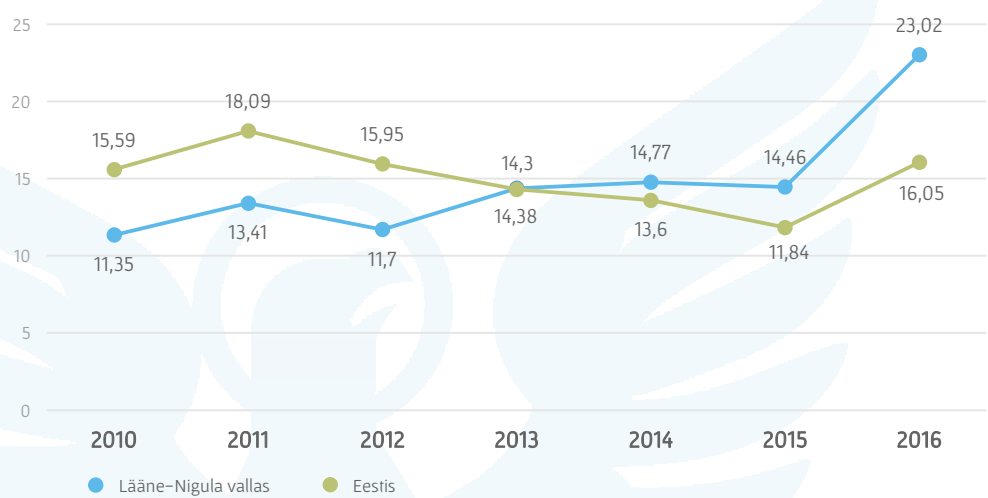
3.4.

Toime- tuleku- toetused

Toimetulekupiiriks nimetatakse summat, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul. Väljamakstud toimetulekutoetus elaniku kohta

Lääne-Nigula vallas trendid sarnanevad kogu Eesti omadele (Joonis 19), mida võib seostada viimastel aastatel valla elanike brutotulu kasvuga.

Toimetulekutoetused ühe elaniku kohta

Joonis 19.
Välja makstud
toimetulekutoetused ühe
elaniku kohta Lääne-Nigula
vallas ja Eestis aastatel
2010–2016
(Statistikaamet).

3.5.

Sotsiaal- toetused

Sotsiaaltoetused ja saajad

Lääne-Nigula vallas võimaldatakse vähekindlustatud isikutele ja peredele valla eelarvest järgmisi sotsiaaltoetusi:

- sünnitoetus (512 eurot, mitmikute puhul 500 eurot lapse kohta);
- esmakordselt koolimineva lapse toetus (200 eurot);
- matusetootus (200 eurot);
- hooldajatoetus (32–48 eurot, raske puudega 32 eurot kuus, sügava puudega 48 eurot);

- toiduraha toetus koolides;
- hoolekandeesutuse teenuse toetus;
- ühekordne toetus;
- toimetulekutoetus.

Nende toetustega on valla sotsiaaltöötaja hinnangul võimalik katta puudust kannatavate või raskustesse sattunud perede esmased vajadused. Sotsiaaltoetuste osakaal 2018. aasta eelarves on 5,3%.

3.6.

Sotsiaal- teenused

Sotsiaalteenused

Kohaliku omavalitsuse poolt pakutavad sotsiaalteenused parandavad inimeste toimetulekut ning vähendavad ebarõrdsust, kuid ei vasta reaalsele vajadusele, kuna elanikkond vananeb ja puuetega inimeste arv kasvab. Tegemist on 13 kohustusliku teenuse (välja arvatud häirenuputeenus), mis on kohalikel omavalitsustel kohustuslik korraldada. Mõni teenus on rohkem vajaminev ja käivitunud kui teine. Kuna rahvastik on vananev (ca ¼ inimesi eakaid) ja piirkond on hajaasustusega, siis rohkem kasutatakse koduteenust ja sotsiaaltransporti. Ka järgneva(te)l aastal tuleb rohkem teenuste sisse süveneda ja viia vastavusse kvaliteedinõuetega, et teenuste osutamine oleks mõjusam, terviklikum.

- **Koduteenus** – inimesele, kes vajab puude või terviseseisundi tõttu abi igapäevaste toimingute tegemisel.
- **Tugiisik** – inimesele, kes vajab puude tõttu juhendamist igapäevaelu toimingutes.
- **Isiklik abistaja** – täiskasvanule, kes vajab oma puude tõttu iseseisvaks toimetulekuks füüsilist kõrvalabi.
- **Täisealise isiku hooldus** – inimesele, kes vaimse või kehalise puude tõttu vajab hooldamist.
- **Sotsiaaltransport** – inimesele, kes vajab oma puudest tulenevalt eritransporti.
- **Võlanõustamine** – inimesele, kes vajab abivõlgadega seotud probleemide lahendamisel.
- **Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus** – täiskasvanule, kellel on ööpäevaringne hooldusvajadus, mida kodustes tingimustes ei ole võimalik tagada.
- **Lapsehoiuteenus** – lapsevanemale, kes vajab tööl käimiseks oma raske või sügava puudega lapsele lapsehoiuteenust.
- **Eluruumi tagamine** – abivajavale inimesele, kes vajab eluaset.
- **Turvakodu** – lapsele, lastega perele või täiskasvanule, kes ajutiselt vajab turvalist elukohta.

- **Varjupaik** – täiskasvanule, kellel ei ole ööbimiskohta.
- **Asendushooldusteenus** – vanemliku hoolitsuseta lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnastes elutingimustes, lapsele turvalise ja arenguks soodsa elukeskkonna tagamiseks.
- **Järelhooldusteenus** – asendushoolduselt või eestkostelt lahkuvale noorele isiku iseseisva toimetuleku ja õpingute jätkamise toetamiseks.
- **Sotsiaaltransporditeenus** – isikutele, kes funktsioonihäirest tingituna ei saa kasutada ühissõidukit või isiklikku sõiduautot.
- **Häirenuputeenus** – isikule, kellel oma terviseseisundist, kõrgeast või erivajadusest tingituna on raskusi endaga toimetuleku või suhtlemisega, mille tõttu on tal suurem risk sattuda oma kodus või selle vahetus läheduses abitusse olukorda.

Sotsiaaltransporditeenus on ravi- või ametiasutuse külastamiseks osutatav teenus, sealjuures vajadusel ka kliendi saatmine. Sotsiaaltransporditeenus on mõeldud isikutele, kes funktsioonihäirest tingituna ei saa kasutada ühissõidukit või isiklikku sõiduautot või kellel ei ole seda iseseisvalt võimalik korraldada. Teenus on kliendile tasuline ning makstav tasu on teenuse osutamisega seotud kulude kompenseerimiseks. Kõige rohkem kasutatakse sotsiaaltransporti arsti juures käimiseks nii Haapsalus kui Tallinnas. Sotsiaaltransporditeenuse kord sätestab, et soovija esitab oma taotluse (kas kirjalikult või telefoni teel) sotsiaaltöötajale ette vähemalt 5 tööpäeva enne soovitava teenuse kasutamist. Seejärel kooskõlastavad sotsiaaltöötajad võimaluse transporditeenuse osutajaga ja antakse tagasiside, kas soovitud ajal on võimalik transporti valla poolt korraldada.

Koduteenus on mõeldud inimese abistamiseks igapäevastes kodustes toimingutes,

3.6.

Paikkonnas
pakutavad
sotsiaalteenused

midagi ta tervises seisundist või tegevusvõimest tulenevalt ei suuda kõrvaldada teha, kuid mis on vajalikud kodus elamiseks. Näiteks puude tupp, toomine, kütmine ning väljaspool eluruumi toiduainete ja majapidamistarvete ostmise ja muu asjaajamine. Koduteenus on üldjuhul tasuline.

Sotsiaalnõustamisega tegelevad oma igapäevases töös kõik valla sotsiaaltööspsialistid, kes jagavad vajalikku teavet sotsiaalsetest õigustest, abivõimalustest, nõustavad ning teevad võrgustikutööd elanike sotsiaalsete probleemide lahendamisel.

Erihoolekande teenusekohtadest asuvad Lääne-Nigula vallas Koluvere Kodu, mis pakub ööpäevaringset erihooldusteenust (suletakse 2018 lõpp), MTÜ Lemme, mis pakub igapäeva elu, töötamise toetamist.

Väljaspool isiku kodu osutatav üldhooldus-
teenuse eesmärk on turvalise keskkonna ja toimetuleku tagamine täisealisele isikule, kes tervises seisundist, tegevusvõimest või elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda kodustes tingimustes ajutiselt või püsivalt iseseisvalt toime tulla. Teenusel olles tagatakse teenuse saajale hooldustoimingud ning muud toetavad ja toimetulekut tagavad toimingud ja teenused. Ööpäevaringset hooldusel tagatakse ka majutamine ja toitlustamine.

Ööpäevaringset üldhooldusteenust pakuvad Lääne-Nigula vallas:

- Oru Hooldekodu. Hoolduskoha maksumuseks 550, põetuskoha maksumuseks 600 eurot ühes kuus.
- Risti Hooldekodu. Hoolduskoha maksumuseks 625, põetuskoha maksumuseks 670 eurot ühes kuus. Hooldekodu teenindab eelisjärjekorras Lääne-Nigula valla elanikke, kuid soovijate vähesuse tõttu tuleb 2/3 klientidest Tallinnast ja Harjumaalt, sest Tallinnaga on hea bussühendus. 1/3 klientidest tuleb Haapsalust ja Läänemaalt. Hooldekodu on spetsialiseerunud lamavate haigete hooldamiseks. Hooldekodus on 30 kohta.

Veel osutatakse alljärgnevat teenuseid:

- Lääne-Nigula valla elanikele pakutakse saunateenuseid ning pesupesemise teenust. Teenused on tasulised ning hind on kujunenud Haapsalu linna poolt vastavaid teenuseid pakutavate firmade järgi.
- Lühiajaline hooldus vanuritele. Teenus on mõeldud omastele, kes ajutiselt pole võimelised oma hooldatava isiku eest hoolitsema.

Lääne-Nigula valla elanikud on hooldus-teenusel ka teistes hoolekandeesutustes, sest alati ei ole vabu hoolduskohti oma valla hooldekodus pakkuda.

Nõva Päevakeskuses osutatakse päeva-hoiuteenust inimestele, kes tervises seisundist, tegevusvõimest või elukeskkonnast tulenevatel põhjustel ei suuda kodustes tingimustes ajutiselt iseseisvalt toime tulla.

Valla sotsiaaltöötaja sõnul on sotsiaaltranspordi ja kaasaegsetele tingimustele vastavate sotsiaaleluruumide vajadus suurem, kui vald pakkuda suudab. Kuna tegemist on valdkonna suure investeerimisvajadusega, siis eelarve piiratud võimaluste tõttu otsitakse variante, kuidas täiendavat rahastust taotleda erinevatest projekttegevustest. Sihtrühmades abivajajate vähesuse tõttu on raske välja arendada spetsiifilisi teenuseid. Seetõttu tuleb teenused tagada koostöös teiste piirkonnas asuvate kohalike omavalitsustega. Vajadusel võimaldatakse valla osalusel järgmisi teenuseid – juriidiline nõustamine, võlanõustamine, psühholoogiline nõustamine, invatransport, varjupaiga-teenus jne.

Võlanõustamisteenust on osutanud Lääne-Nigula valla elanikele Sotsiaalne Kaasatus MTÜ, lisaks on võlanõustamisteenust saanud valla elanikud läbi töötuna arveloleku Eesti Töötukassas, kokku leppides teenusel osalemise oma juhtumikorraldajaga.

Puudega lastele pakub lapsehoiuteenust Läänemaal SA Haapsalu Hoolekandekeskus.

3.7.

Naabri- valve piirkonnad

Naabrivalve piirkondade loomine aitab võimaliku kuritegevuse varase märkamise kaudu parandada kogukonna turvalisust ning ka heakorda, tõsta elanike tihedama omavahelise suhtlemisega sotsiaalset sidusust.

Lääne maakonna territooriumil on moodustatud kaheksa naabrivalve sektorit. Viimase kahe aastaga on liitunud kaks piirkonda. Enne seda oli pikalt kuus piirkonda.

Vallas suurenenud varguste arv 2014. aastal osutas vajadusele rakendada turvalisuse suurendamiseks lisameetmeid, milleks üks olulisemaid on koostöös politseiga taaslustada ning käivitada uusi naabrivalvepiirkondi.

4. LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG

Terviseteadlikkusele ja tervist säästvale käitumisele pannakse alus lapse- ja noorukieas, mistõttu on vajalik pöörata tähelepanu laste ja noorte tervisliku arengu tagamisele (Rahvastiku tervise arengukava

2009–2020, 2012). Laste tervist mõjutavad peresuhted, kodused elamistingimused ning lähedaste eluviisid, sotsiaalne võrgustik, lasteaia- ja koolikeskkond.

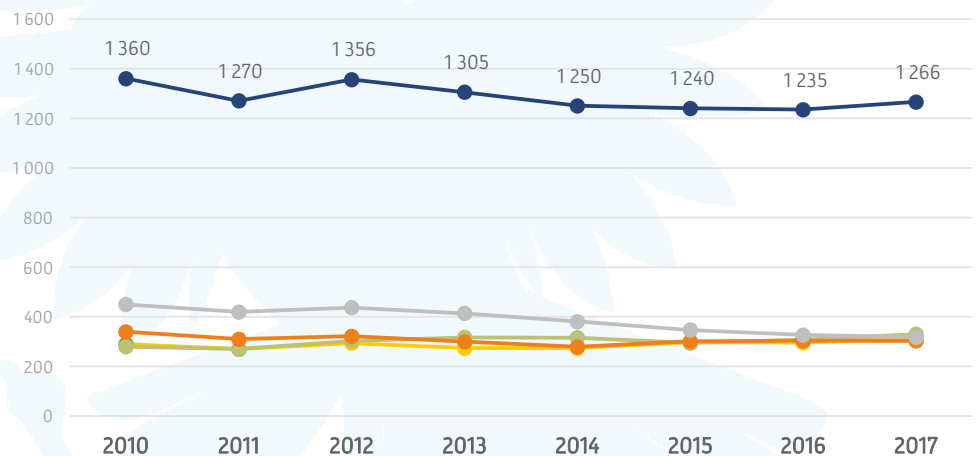
4.1.

Laste arv kohalikus omavalitsuses

Laste arv Lääne-Nigula vallas kahaneb (Joonis 20) nagu kogu Eestis keskmiselt. Aastatel 2010–2017 on laste arv vähenenud 94 võrra ehk peaaegu kahekordselt

valla suurima kooli Taebla Gümnaasiumi õpilaste arvu võrra võrra (2017/2018 õppeaastal õppis Taebla Gümnaasiumis 127 õpilast).

Laste arv omavalitsuses

Joonis 20.
Laste arv Lääne-Nigula vallas aastatel 2010–2017 (Statistikaamet).

4.2.

Laste arv haridus- asutustes

Laste arv haridusasutustes näitab üldist langustendentsi (Joonis 21, Tabel 1 ja 2), (va aastatel 2015–2017 lasteaedades) – see on otseselt seotud sündnastatistikaga.

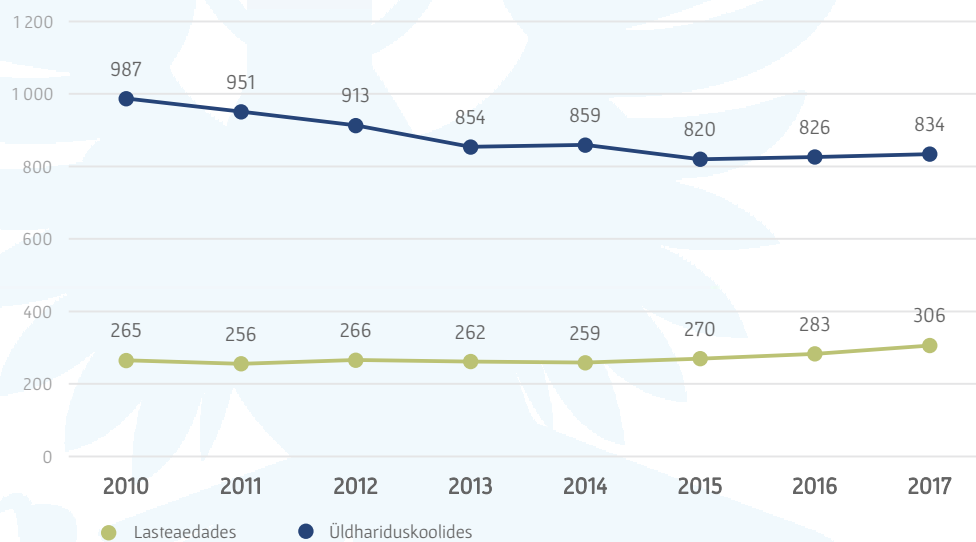
Taebla Gümnaasiumis ei avatud 2015. aastal 10. klassi, kool reorganiseeriti ümber põhikooliks alates 2017. aastast. Oru kooli õpilaste arv oli aastal 2017 erandlikult suurenenud teistest omavalitsustest õppima asunud õpilaste arvelt.

Lääne-Nigula vallas on 8 lasteaeda – neist kuus on iseseisvad asutused ja kaks lasteaeda tegutsevad ühendatud lasteaed-põhikoolina:

Noarootsi Kool (lasteaed) ja Nõva Kool (lasteaed). Rahvastikuregistri andmetel elab seisuga 01.02.2018 Lääne-Nigula vallas kokku 381 last vanuses 1–6.

Koole kokku on üheksa: Kullamaa Keskkool, Martna Põhikool, Noarootsi Kool, Noarootsi Gümnaasium (riigigümnaasium), Nõva Kool, Oru Kool, Palivere Põhikool, Risti Põhikool ja Taebla Kool. Mitmes külas käivad lapsed erinevates koolides. Näiteks Sutlepa külast käivad lapsed nii Noarootsi Kooli kui Oru Kooli.

Laste arv haridusasutustes

Joonis 21.

Laste arv haridusasutustes
Lääne-Nigula vallas aastatel
2010–2017
(Eesti Hariduse Infosüsteem).

4.2.

Laste arv
haridusasutustes

▶
Tabel 1.
Laste arv Lääne-Nigula
valla koolides aastatel
2010-2017.

Laste arv koolides

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kullamaa Keskkool	183	172	151	138	129	124	136	128
Martna Põhikool	61	51	44	42	43	47	44	52
Oru Kool	69	84	89	95	100	107	125	139
Risti Põhikool	62	71	70	61	65	59	55	62
Noarootsi Kool	67	66	65	74	79	79	83	89
Nõva Kool	22	21	17	16	18	15	17	20
Taebla Kool	219	204	197	196	189	170	149	127
Õpilaste arv kokku	683	669	633	622	623	601	609	617

Laste arv lasteaedades

▶
Tabel 2.
Laste arv Lääne-Nigula
valla lasteaedades aastatel
2010-2017.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kullamaa Lasteaed	30	31	31	24	28	34	32	31
Martna Lasteaed	19	20	28	29	28	20	24	16
Risti Lasteaed	31	32	29	32	32	33	42	54
Taebla Lasteaed	73	69	70	60	59	63	58	71
Laste arv kokku	153	152	158	145	147	150	156	172

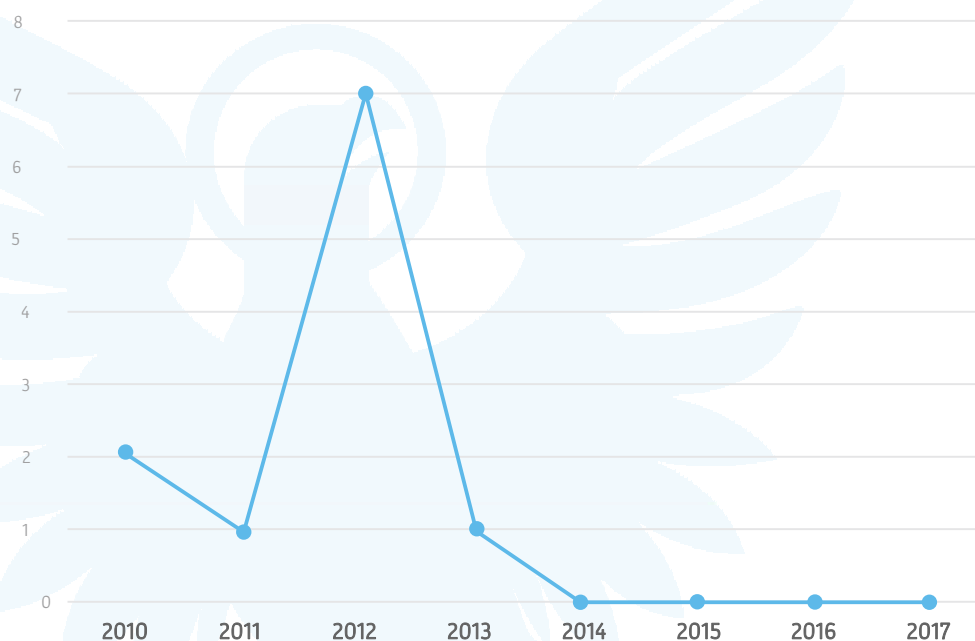
4.3.

Lasele ohutu elu- ja õpi- keskkond

Lastele ohutu keskkonna hindamine on oluline õnnetuste ja vigastuste ennetamiseks. Mitme valla haridusametuse juures vajab muutmist liikluskorraldus, lasteaedade mänguväljakute teekatted parandamist ning mänguvahendid turvalisemate vastu väljavahetamist. Valgustus valla haridusametustes vastab nõuetele.

Statistikaameti andmebaasist nähtub, et kõige rohkem põhjustab laste surmasid õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad. Lääne maakonnas oli aastatel 2010–2011 kolm lapse surmaga lõppenud juhtumit. Aastal 2012 oli seitse ning 2013–2016 oli üks surmaga lõppenud juhtum (Joonis 22).

Laste surmad

Joonis 22.
Laste surmade arv Lääne
maakonnas aastatel
2010–2016
(Statistikaamet).

4.4.

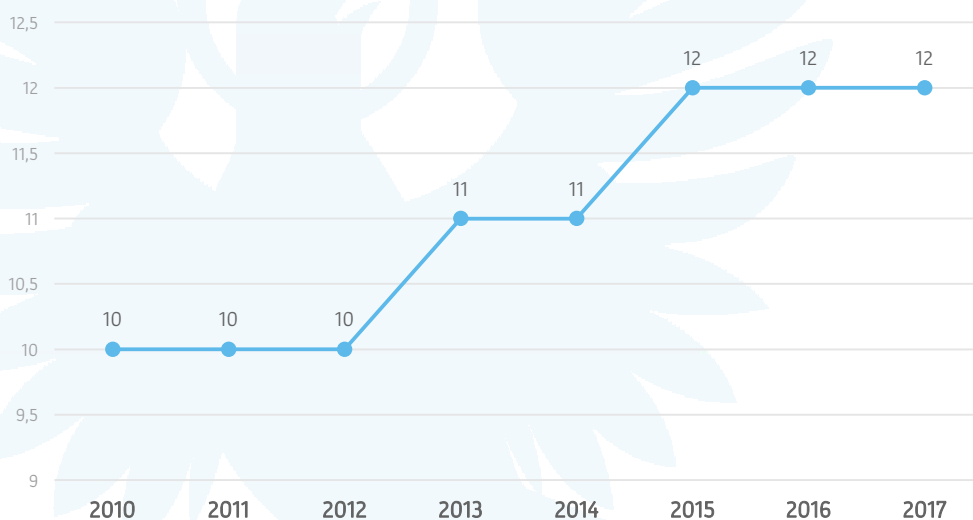
Tervist edendavad lasteaiad

Tervist edendavate lasteaedade võrgustikku kuuluvad Risti ja Taebla lasteaed (Joonis 23).

Risti lasteaias korraldatakse terviseedenduse raames mitmeid tegevusi, näiteks aastaaja matkad, sportlikud üritused peredele, lasteaia spordipäevad, liikumisüritused, tervisliku toidu päevad, sügisandide näitused, õppekäigud perearsti ja hambaarsti juurde, ennetavad tegevused, temaatiliste etenduste külastamine.

Taebla Lasteaias osaletakse loodusõppeprogrammides, koolitatakse õpetajaskonda ja lapsevanemaid, menüüs kasutatakse mahetoiduaineid, toimuvad temaatilised teatrikülastused, tervisenädal, südamenädal, õuemängud koostöös Palivere lasteaiaga, retseptikonkurss, metsaistutamise päev, osaletakse kohalikel ja maakondlikel terviseüritustel.

Tervist edendavate lasteaedade võrgustikuga liitunud lasteaiad

Joonis 23.
Tervist edendavate lasteaedade (TEL) võrgustikuga liitunute lasteaedade arv Lääne maakonnas aastatel 2010–2017 (Tervise Arengu Instituut).

4.5.

Tervist edendavad koolid

Tervist edendavate koolide võrgustikku kuuluvad Läänemaal üksteist kooli (Joonis 24). Nende seast kolm kooli kuuluvad Lääne-Nigula valla alla: Kullamaa Keskkool, Palivere Põhikool ja Oru Põhikool.

2001. aastal nimetati Kullamaa Keskkool tervist edendavaks kooliks, sinna kuulub 2018/2019 õppeaastal 122 õpilast ja 23 õpetajat.

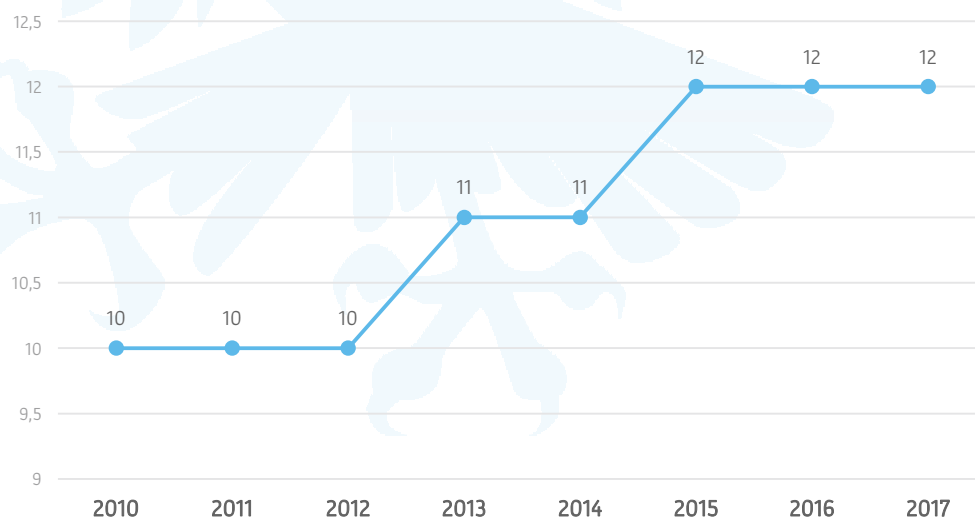
Kullamaa Keskkoolis on välja kujunenud tugisüsteemide võrgustik. Koolis võtab õpilasi, õpetajaid ja lapsevanemaid vastu sotsiaalpedagoog. Sotsiaalpedagoogi ametikoht on orienteeritud laste/noorukite sotsiaalprobleemide ennetamisele läbi võrgustikutöö koordineerimise, järgides oma töös kohaliku omavalitsuse ja haridusasutuse põhimõtteid, eesmärgiga kaasata õpilast aktiivsetesse koolitegevustesse ja kohustuste täitmisesse. Õpiabi tundides tegeletakse õpilaste psüühiliste protsesside – taju, mälu, mõtlemise ja tähelepanu – arendamisega. Õpilasi arendatakse läbi mitmesuguste harjutuste ja mängude. Õpiabi tundides

toimuvad 1.–6. klassi õpilastele paralleelselt õppetundidele.

2017/2018 õppeaastal õpib Oru koolis 139 õpilast ning töötab 23 õpetajat. Oru koolis on tervisele suunatud tegevused tihedalt õppeprogrammi põimitud – südamenädalad, näidistreeningud (jooga, hip-hop), orienteerumisvõistlused, tervislike salatite valmistamine õpilaste poolt. Suurt rõhku pannakse õuesõppele – organiseeritakse sportlikke perepäevi, matku. Lastele ja lapsevanematele on läbi viidud koolitusi internetiturvalisusest, samuti alkoholi, suitsetamise ja narkootikumide kahjulikust mõjust.

Kool väärtustab lisaks igapäevasele õppetööle terviseedendust ja sporti. Spordisaal on aktiivses kasutuses hiliste õhtutundideni. Õpilased võtavad osa pea kõigist Läänemaa Koolispordi Liidu võistlustest ning organiseerivad ise sõpruskohtumisi. Tugispetsialistideks on eripedagoog, logopeed ja psühholoog. Suurem osa õpetajaid on läbinud eripedagoogika kursuse.

Tervist edendavate koolide võrgustikuga liitunud koolid

Joonis 24.

Tervist edendavate koolide (TEK) võrgustikuga liitunud koolide arv Lääne maakonnas aastatel 2010–2017 (Tervise Arengu Instituut).

4.6.

Tervise- teenus- haridus- asutustes

Taebla lasteaias on tervishoiutöötaja, kes juhib traumaennetustegevust, jälgib turvalisuse nõudeid, tervisliku päevakava ja toitumise põhimõtete rakendamist. Perearstidel Taeblas, Ristil ja Linnamäel on leping koolide õpilaste iga-aastaseks profülaktiliseks läbivaatuseks (Lääne-Nigula valla arengukava 2014–2022, 2014).

Kõigis valla koolides ja lasteaedades töötavad logopeedid ning Oru koolis ja Taebla

gümnaasiumis on lisaks tavaõppele ka lihtsustatud õppekavaga klassid. Kõikides koolides võimaldatakse vastavalt õpilaste vajadustele individuaalset õppekava, parandusõpet jne. Liitpuudega õpilaste lähim õppeasutus on Haapsalu Viigi Kool, nõustamisteenuseid õpilastele ja lapsevanematele võimaldab Haapsalu Rajaleidja Keskus.

4.7.

Toitlustus- haridus- asutustes

Kõik valla õpilased saavad süüa tasuta koolilõunat. Pikapäevatoidu kulud kannab lapsevanem osaliselt, tasudes toiduainete maksumuse eest. Kõik haridusasutuste toitlustuskohad vastavad kehtestatud nõuetele. Oru Koolis sööb lõunat keskmiselt 95 last, sh 41 pikapäevatoitu, Palivere Põhikoolis sööb lõunat keskmiselt 62 last, sh pikapäevatoitu 11 last, Taebla

Gümnaasiumis sööb lõunat keskmiselt 161 last, sh pikapäevatoitu 22 last, Risti Põhikoolis sööb lõunat keskmiselt 51 last, sh pikapäevatoitu 36 last. Lääne-Nigula vallas on neli lasteaeda, kus pakutakse kolm söögikorda päevas. Teenust kasutavad keskmiselt Ristil 21 last, Taeblas 37, Linnamäel 20 ja Paliveres 26.

4.8.

Kooli- kohustuse täitmine

Haridustee katkemine ja rahvastiku tervis on omavahel seotud. Mida madalam on hariduslik tase, seda halvemad on tervisenäitajad ning lühem keskmine eluiga (Rahvastiku Tervise

Arengukava 2009–2020, 2012). Valla koolide direktorite andmetel koolikohustuse täitmisega koolides suurt probleemi ei ole ja selles osas tehakse tihedat koostööd valla sotsiaaltöötajatega.

4.9.

Alaealiste komisjonis arutatud esmas- ja korduvjuhtude arv vanuse lõikes

Probleemid seaduse täitmisega sagenevad 12–14 aasta vanuste laste puhul (Joonis 25). 2014. aastal pandi

Lääne-Nigula valla alaealiste poolt toime järgmisi seaduserikkumisi – varavastased süüteod, tubakaseaduse rikkumine, kehaline väärkohtlemine, võõra asja omavoliline kasutamine isikute grupi poolt, omavoliline sissetung, vargus, omavoliline sissetung isikute grupi poolt. Mõjutusvahendina kohaldas alaealiste komisjon järgmisi meetodeid – hoiatus, lepitus, üldkasulik töö, noorteprogrammi suunamine, kriminaalhooldusametniku, lastekaitse spetsialisti ja Rajaleidja Keskuse spetsialistide juurde vestlusele suunamine.

Alaealiste poolt toimepandavate kuritegude struktuuris on põhiliseks kuriteoliigiks isikuvastased kuriteod. Enamasti on tegu kehalse väärkohtlemisega, millest paljud on seotud kooliga. Asjaosalised käivad ühes

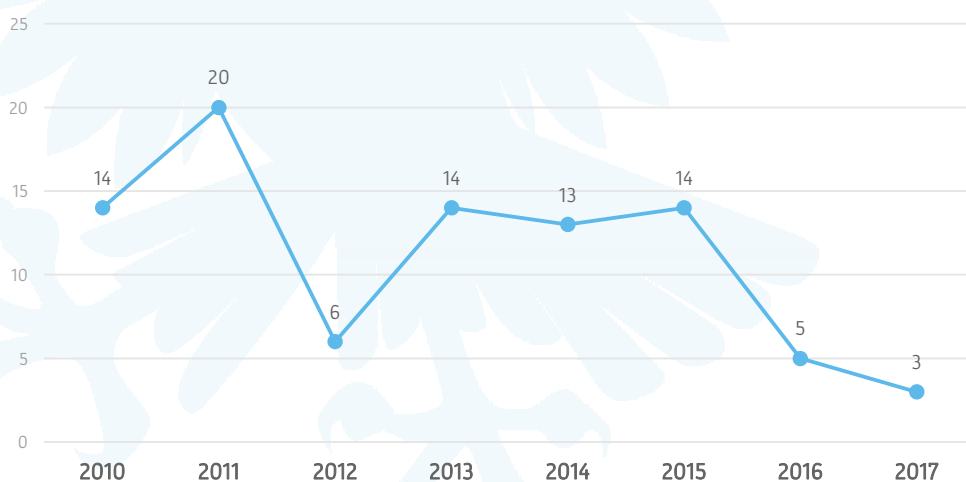
koolis, kus probleemid on alguse saanud, kuid omavahelisi arveid klaaritakse väljaspool kooli.

Alaealiste kuritegevuse ennetamisel teevad suurt tööd Taeblas, Paliveres, Ristil ja Nigulas tegutsevad noortekeskused ning spordi-klubid, kus aktiivselt tegutsetakse alaealiste vaba aja sisustamisega.

Lääne-Nigula vald väärtustab Kaitseliidu ja selle noortele suunatud struktuuriüksuste (Noorkotkad ja Kodutütred) tegevust ning abistab võimaluste piires erinevate tegevuste läbiviimisel (Lääne-Nigula valla arengukava 2014–2022, 2014).

Kõige rohkem alaealiste juhtumeid oli Taeblas aastal 2015 (14 juhtumit), kõige vähem aga aastatel 2010–2014 Noarootsis ja Ristil (2 juhtumit mõlemas vallas) (Tabel 3). Peale 2015. aastat näitab alaealiste juhtumite arv Lääne-Nigula vallas langustendentsi.

Alaealiste komisjoni juhtumid

Joonis 25.
Alaealiste komisjonis arutatud esmas- ja korduvjuhtude arv Lääne-Nigula vallas aastatel 2010–2017 (Lääne-Nigula sotsiaalhoolekande arhiiv).

4.9.

Alaealiste komisjonis arutatud esmas- ja kordujuhtude arv vanuse lõikes

Tabel 3.

Alaealiste juhtumite arv kokku Lääne-Nigula vallas aastatel 2010–2017.

Alaealiste komisjoni juhtumid

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kullamaa vald	3	–	1	–	–	–	–	–
Martna vald	–	4	–	1	–	–	–	–
Noarootsi vald	1	–	–	–	1	–	–	–
Oru vald	–	6	2	–	–	–	–	–
Risti vald	–	1	1	–	–	–	–	–
Taebla vald	10	9	2	13	12	14	5	3
Juhtumite arv kokku	14	20	6	14	13	14	5	3

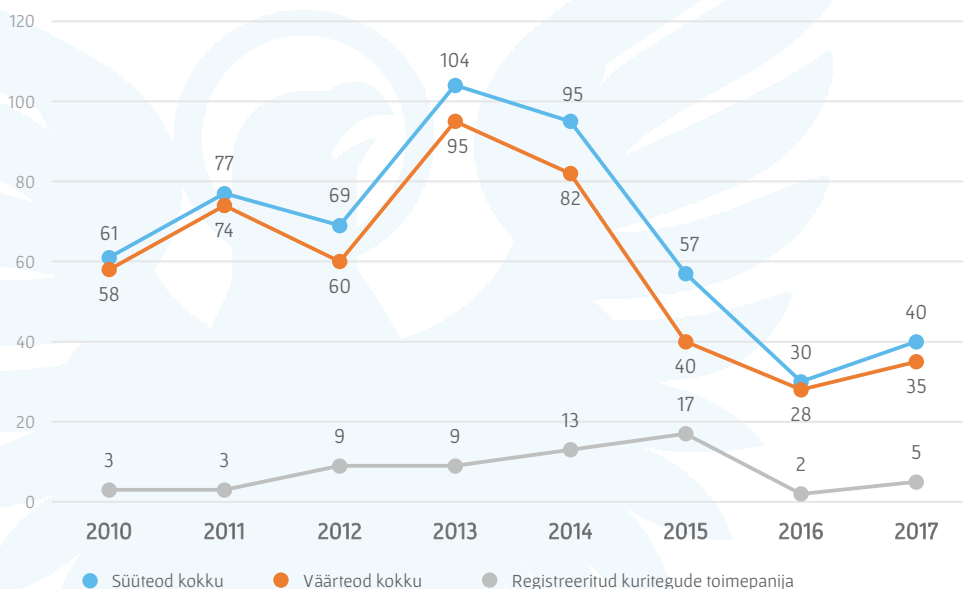
4.10.

Alaealiste süütegude arv

Politsei- ja Piirivalveametilt saadud statistika järgi oli alaealiste poolt toime pandud süütegude arv kõige kõrgem 2013. aastal: alaealiste poolt toime pandud väärteod – 95 ja registreeritud kuritegudest toimepanijana kindlaks tehtud alaealisi – 9. Positiivse külje pealt saab välja tuua, et alates 2014. aastast näitab alaealiste

süütegude arv languse märke ning 2016. aastaks on alaealiste poolt toime pandud süütegusid kokku 30, alaealiste poolt toime pandud väärteigusid 28 ja registreeritud kuritegudest toimepanijana kindlaks tehtud alaealisi 2. Kahjuks on 2017. aastaks arvud veidi tõusnud, kuid mitte drastiliselt (Joonis 26).

Alaealiste süüteod

Joonis 26.

Alaealiste süütegude arv
Lääne-Nigula vallas aastatel
2010–2017
(Politsei-ja Piirivalveamet).

4.11.

Laste ja noortega tegelevad asutused

Lääne-Nigula vald katab kõigi kuni 19-aasta vanuste Lääne-Nigula vallas elavate õpilaste tegevuskulud

Haapsalu linna ja Märjamaa valla huvikoolides – Haapsalu Kunstikoolis, Haapsalu Muusikakoolis, Läänemaa Spordikoolis, Haapsalu Noorte Huvikeskuses ning Märjamaa Muusika- ja Kunstikoolis. Valla koolides on lastel ja noortel võimalik tegeleda muusika, spordi, rahvatantsu, kunsti, käsitöö, peotantsu, puutöö, laskmise, võimlemise, instrumenti- ja liiklusõppega ning osaleda teadusringis. Alates 2015/16 õppeaastast alustas Risti Põhikoolis tööd Haapsalu Muusikakooli pärimusmuusika osakond. Muusikaõpingud toimuvad Risti Põhikoolis, kestavad 7 aastat ja lõpetaja saab Haapsalu Muusikakooli lõputunnistuse.

Huvikoolide töös osaleb EHIS-e andmetel hetkel 83 õpilast, mis on 20,29 % Lääne-Nigula valla koolide õpilastest. Huvihariduse osakaal Lääne-Nigula valla eelarve mahust (põhitegevuskuludest ja investeerimis-tegevustest) on 1,03%.

Alates 1. novembrist 2018 toimuvad jalgpallitreeningud JK Nõmme Kalju treenerite juhendamisel Risti Põhikooli staadionil lastele vanuses 6–8 aastat kolmel korral nädalas.

Lisaks asub Lääne-Nigula vallas Silma Õpikoja looduskool, kus saavad nii põhikooli kui ka gümnaasiumi lapsed loodusega sinasõbraks ning eesmärgiks on õpetada lapsi ümbritsevat keskkonda paremini tundma ja hoidma. Õppekäigud sealsetes taludes ning mudaste lompidega rannakarjamaadel aitavad lastel mõista looduse kujunemise lugu.

Lääne-Nigula valla noortekeskusel on 5 tegevuskohta: Nigula Noortekeskus, Taebla Noortekeskus, Palivere Noortekeskus, Risti

Noortekeskus, Linnamäe Noortekeskus ning lisaks ka Kullamaa Noortekeskus ja Martna Noortekeskus.

Keskustes on võimalus mängida õhuhokit, lauatennist, koroonat, piljardit, lauamänge, laulda karaoket, kasutada muusikakeskust ja helitehnikat, sõita trikiratastega. Tegutsevad puutöö-, kokanduse- ja kunstiringid, korraldatakse ekskursioone, matku, koolitusi, filmiõhtuid.

Laste ja noorte mitmekülgse arengu soodustamiseks tegutsevad koolide ja noortekeskuste juures erinevad huviringid. Lääne-Nigula valla ja erinevate vabaühenduste koostöös on toimunud lastelaagrid valla lastele koos erinevate tegevustega. Vähekindlustatud perede lastele kompenseeritakse osalemine sotsiaalsete meetmete kaudu.

Lasteaiakohti vallas tervikuna on piisavalt, kuid tulenevalt vanemate elu- ja töökohtadest on järjekorrad Risti lasteaias. Lastele ja noortele võimaldatakse õppe- ja karjääri-nõustamist SA Innove Rajaleidja Keskuse kaudu.

Lääne-Nigula valla laste ja noorte turvalise ning tervisliku arengu valdkonna positiivsete külgedena võib kokkuvõtteks välja tuua, et lasteaedades ja koolides on head tervise hoidmisele suunatud tegevused ja üritused tihedalt õppeprogrammi põimitud. Lastel ja noortel on võimalik osaleda paljudes huviringides ja noortekeskuste töös.

Positiivne on, et valla lasteaedade ja koolide juhid pakkusid laste turvalist õpikeskkonda käsitlevates probleemides aktiivsete kogukonna liikmetena välja ka võimalikke lahendusi.

4.11.

Laste ja noortega
tegelevad asutused

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Turvalisuse seisukohast vajavad tähelepanu järgmised probleemkohad:

Risti lasteaed

- Lasteaia hoone ja õueala asuvad tiheda liiklusega tänava ääres, mistõttu on vajalik liikluskorralduslike märkide paigaldamine sobivasse asukohta.
- Lasteaia territooriumil asuvad kergteed õuealal puuduvad.
- Mänguväljaku atraktsioone on vähe, nad on vananenud, osaliselt lagunened ning ebaturvalised.

Taebla Lasteaed

- Piirdeaed vajab korrastamist.
- Lasteaia siseteed tuleb uuesti asfalteerida.
- Hoovialal asub veel amortiseerunud mänguväljakute elemente Palivere lasteaed.

- Lasteaia kõrval oleva teelõigu liikluskorraldus vajab turvalisemaks muutmist.
- Mänguväljakul olev teelikvideerida ohtlikud augud.
- Õueala turnimis- ja ronimisvahendid on osaliselt vananenud ja vajavad välja vahetamist.

Risti Põhikool

- Kooliesise tänava liikluskorralduse ohutumaks muutmise.
- Renoveerida koolihoone trepikojad (ohtlikult kulunud trepiastmed) Taebla Gümnaasium.
- Seoses koolivõrgu ümberkorraldusega rajatakse kaasaegne ja nõuetele vastav uus koolihoone koos staadioni ja spordirajatistega.

5. TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND

Tervislik elu- ja töökeskkond on oluline kõigile ühiskonnaliikmetele, aidates oma võimalusi nendes valdkondades maksimaalselt rakendada. Inimest ümbritsev keskkond mõjutab tervises seisundit sageli enam, kui seda tajutakse, ohutegurite

negatiivne mõju inimese tervisele võib ilmuda pika aja möödudes. Seetõttu on teadlikkuse tõstmine ja tervist mõjutavate tegurite pidev seire väga olulised (Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020, 2012).

5.1.

Kesk- konna- mõjurid

Vesi

Joogivesi on oluline elukeskkonna tegur, mis mõjutab inimeste tervist ja elukvaliteeti. Väga suur rauasisaldus (üle 5 mg/l) võib ohustada tervist (Saava & Indermitte, 2005). Valla elanikke joogiveega varustavad rekonstrueeritud puurkaevud Taeblas, Paliveres, Ristil ja Linnamäel on koos veetöötusjaamadega, mis eemaldavad selle piirkonna põhjavees sisalduva liigse raua liivafiltrite abil. Linnamäe veetöötusjaam on nõuetele vastava joogivee tagamiseks ka fluoriidide ärastusega. Piirsalu kvaliteetne põhjavesi ei vaja täiendavat puhastamist. Probleemiks on tsentraalse ühisveevärgiga katmata Vana-Taebla asum.

Kogu joogivee kvaliteedikontroll käib kontrollikava alusel, mille on kinnitanud Terviseameti kohalik osakond. Käivitatud on uued reoveepuhastid Linnamäel, Paliveres, Taeblas ja Ristil, reoveepuhastite väljundi heitveeproovid vastavad valla veemajandust haldava Haapsalu Veevärgi spetsialisti hinnangul vee erikasutusloa nõuetele. Välja tuleb ehitada Vana-Taebla reoveetorustik.

Avalikud supluskohad Lääne-Nigula vallas hetkel puuduvad.

Õhk

Paikseid õhusaasteallikaid on vallas vähe, põhiliselt on nendeks kohalikud katlamajad. Põllumajandusettevõtete poolt toodetav õhusaaste jääb normi piiresse, tööstusettevõtted reostavad õhku kõige vähem.

Jäätmekäitlus

Lääne-Nigula vallas on korraldatud jäätmevedu, mille kohaselt on komplekselt, keskkonnasäästlikult ja ökonoomselt organiseeritud jäätmevedu. Ohtlike jäätmete äraandmiseks on maakonnas eraldi jäätmejaam.

Jäätmete sorteerimine on seadusega tehtud kohustuslikuks, kuid jätkuvalt on vaja läbi viia inimeste teavitamist jäätmete sortimise vajalikkusest ning luua soodsaid võimalusi sorteeritud jäätmete äraandmiseks. Tõhustada tuleb elanikkonna teavitamist olmejäätmete käitlemise osas, sageli esineb olmejäätmete põletamist, pinnasesse matmist, mis on nii tervise- kui keskkonna- ohtlik tegevus.

Jäätmekäitlusega tegeleb vallas AS Eesti Keskkonnateenus. Vallavalitsus korraldab igal aastal suurjäätmete kogumist ning koostöös teiste omavalitsustega ohtlike jäätmete ning elektroonikajäätmete kogumisringi. Taebla, Palivere, Risti ja Linnamäe kauplustes võetakse vastu klaas- taarat ja plastikpudeleid.

Muud mõjurid

Aeg-ajalt esineb valla territooriumil probleeme hulkuvate loomadega, varjupaiga teenust ostetakse vajadusel Läänemaal asuvatelt loomade varjupaikadelt. Probleemiks on maastikupilti reostavad, ohtlikud ja kasutusest väljalangenud endised

5.1.

Keskkonnamõjurid

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

põllumajandus-, töötus- ja militaarehitised. Nende lammutamisega paraneb piirkonna esteetiline väljanägemine ja propageeritakse materjalide taaskasutust. Esmajärjekorras tuleb lammutada asulates asuvad ehitised.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Lääne-Nigula valla elukeskkond on üldiselt puhas – joogi- ja reoveekäitlus on nõuetekohane, olulisi õhusaasteallikaid ei ole, jäätmekäitlus on organiseeritud.

5.2.

Transport ja teede- võrk

Lääne-Nigula valla asendist tulenevalt katab teedevõrk ja transpordikorraldus valla inimestele hea ühenduse Tallinna ja Haapsaluga. Edasi võiks arendada kergliiklusteede võrku, kuna olemasolevad kergliiklusteed leiavad valla elanike poolt tihedat kasutust. Lääne-Nigula valla kergliiklusteed asuvad Taebla alevikus, Palivere alevikus, Linnamäel ja Risti alevikus. Lisaks on planeerimisel Palivere alevikus Lähtru tee äärde kergliiklustee Haapsalu maanteest Tehase bussipeatuseni ning Vidruka tee ja Haapsalu maantee vaheline kergliiklustee Ääsmäe-Rohuküla põhimaantee äärde. Kergliiklusteede maht on ligikaudu üle 4 500 meetri. Tulevikus on mõistlik ühendada Taebla ja Rannaküla ristmiku kergliiklustee ja Räägu ja Rannaküla teeristi lõigud.

Lääne-Nigula valla kergliiklusteed asuvad Taebla alevikus (Taebla-Pälli-Nigula), Linnamäel (Linnamäe-Räägu) ja Risti alevikus. Taebla aleviku kaks piirkonda (Vana-Taebla ja keskasula) on omavahel jalgteega sisuliselt ühendamata. Teed ja tänavad on valdavalt valgustatud, kuid tänavavalgustusrajatised on amortiseerunud ja valgustid ebaökonoomsed, mistõttu kasutatakse kokkuhoiu eesmärgil tänavavalgustuse osalist või täielikku väljalülitamist suveperioodil ja südaöisel ajal. Turvalisuse suurendamiseks tuleb rekonstrueerida kogu valla tänavavalgustus tänapäevaseks led-valgustuseks.

Kogu valla raames tuleb koostada liiklusohutuse audit, kus peaksid selguma liiklusohutlikud kohad ning ettepanekud nende likvideerimiseks.

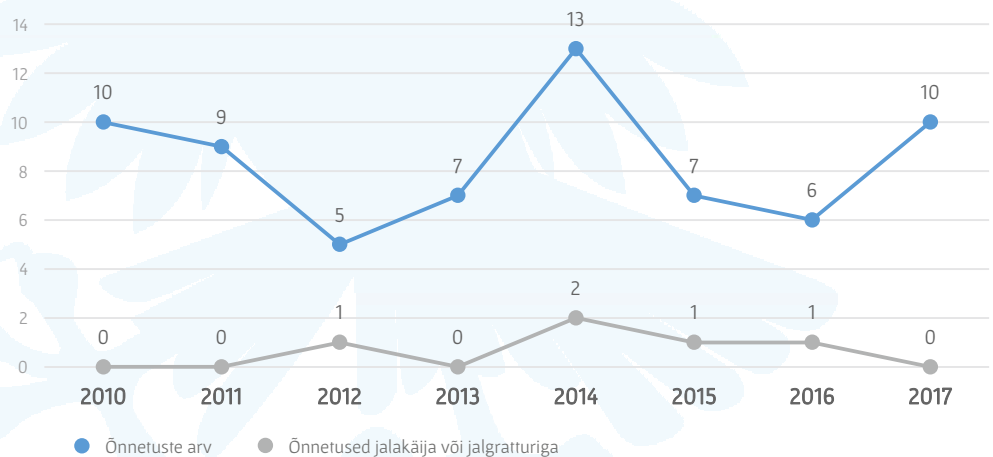
5.3.

Inim- kannatanu- tega liiklus- õnnetused

2014. aastal toimus Lääne-Nigula vallas võrreldes paari eelneva aastaga tunduvalt rohkem inimkannatanutega liiklusõnnetusi (Joonis 27). Maanteeameti spetsialisti kommentaari kohaselt on arvestades valla elanike arvu ja õnnetuste arvu suhet tegemist vabariigi mastaabis keskmise näitajaga. Analüüsisides tema saadetud materjale selgus, et 2012–2014-aastate liiklusõnnetused Lääne-Nigula vallas on juhtunud pigem põhimaanteedel kui kõrvalmaanteedel, mille järgi võib arvata, et õnnetuste arvu kasvu võivad olla põhjustanud vallast läbi sõitvad juhid. Haapsalu politseijaoskonna juht on toonud 2014. aasta liiklusõnnetuste suurenemise põhjustena Läänemaal patrullide arvu ja liiklusjärelvalvealase tegevuse vähenemise, mis võib olla ka Lääne-Nigula valla inimkannatanutega liiklusõnnetuste arvu kasvu üks põhjustest.

Kui Eestis tervikuna moodustustavad suurima osa inimkannatanuga liiklusõnnetustest kokkupõrked jalakäijaga, siis Lääne prefektuuri tööpiirkonnas on enamike liiklusõnnetuste puhul tegemist sõiduki teelt väljasõiduga. Õnnetusjuhtumite peamiseks põhjusteks on sõiduuskuste ülehindamine ja piirkiiruse ületamine. Lääne prefektuuris on jalakäijatega kokkupõrked harvemad, moodustades inimkannatanutega liiklusõnnetustest seitsmendiku. Nii Eestis tervikuna kui ka Lääne prefektuuri tööpiirkonnas juhtusid inimkannatanuga liiklusõnnetused peamiselt selge ilmaga, valgel ajal, sirgel ja tasasel teelõigul ehk nii-öelda ideaaltingimustes. Politsei hinnangul põhjustab selliseid liiklusõnnetusi juhtide liigne enesekindlus. Oma võimeid ja oskusi hinnatakse üle heades sõidutingimustes (Läänlane, 2018).

Inimkannatanutega liiklusõnnetused

Joonis 27.
Inimkannatanutega
liiklusõnnetused Lääne-
Nigula vallas. Aastatel
2010–2017
(Tervise Arengu Instituut).

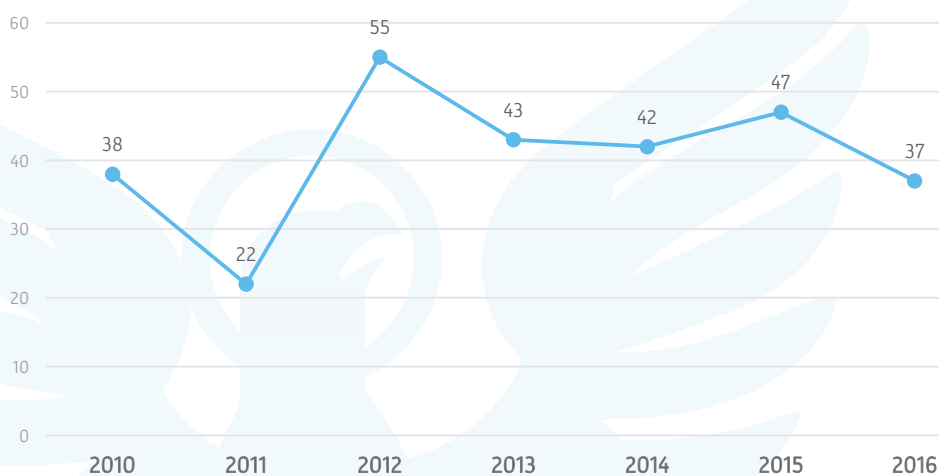
5.4.

Tabatud joobes sõiduki- juhtide arv

Kokku toimus 2017. aastal Eestis 182 liiklusõnnetust joobes juhi osalusel, kus hukkus 13 ja sai vigastada 236 inimest. Võrreldes eelmise paari aastaga vähenes Lääne-Nigula vallas registreeritud

kriminaalses joobes tabatud juhtide arv. Kui 2012. aastal oli 55 tabatud joobes sõiduki-juhti, siis 2015. aastal oli 47 ja 2016. aastal 37 (Joonis 28).

Joores sõidukijuhid

Joonis 28.

Tabatud joobes sõidukijuhtide arv Lääne-Nigula vallas aastatel 2010–2016 (Tervise Arengu Instituut).

5.5.

Varguste ja kehalise väärkohtlemise juhtude arv Lääne maakonnas

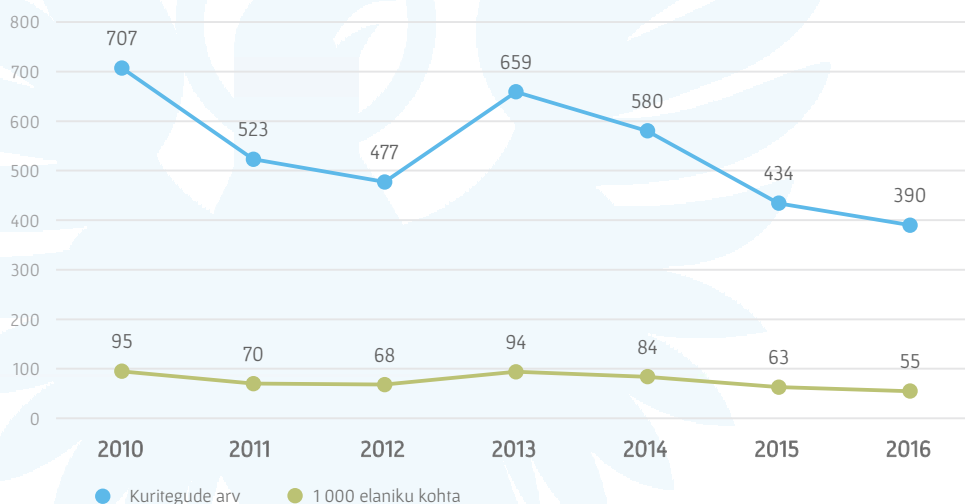
Joonis 29.
Kehalise väärkohtlemise juhtude arv Lääne maakonnas aastatel 2010–2016 (Statistikaamet).

P eale 2014. aastat on kuritegude arv langenud (Joonis 29). 2014. aastal oli 162, 2015. aastal 145 ja 2016. aastal 96 kehalise väärkohtlemise juhtumit. Kehalise väärkohtlemise juhtumite puhul on põhiliselt tegemist pere või teiste lähedaste isikute vaheliste probleemidega, mis alkoholi mõjul on muutunud füüsiliseks vägivaldaks.

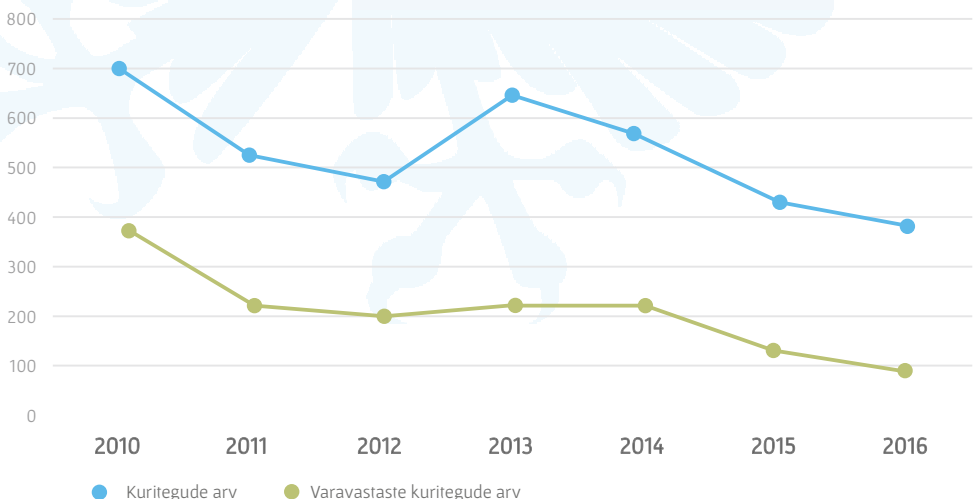
Lisaks vargustele ja kehalise väärkohtlemise juhtudele oli Lääne-Nigula vallas 2014. aastal toime pandud järgmised väär- ja kuriteod:

omavoliline sissetung võõrale territooriumile, sõidukisse või piirdega alale; vabaduse võtmisega ähvardamine; mõrv; elatisraha maksmisest kõrvalehoidumine; võõra vara omavoliline kasutamine; relvaseaduse rikkumine; lähenemiskeelu rikkumine; tänavakaklus; koolivägivalla juhtumid. Võrreldes 2014. aastaga on 2015. ja 2016. aastal nii kuritegevuse kui ka varavastase kuritegevuse arv kahanenud (Joonis 30).

Kehaline väärkohtlemine

Kuritegevus ja vargused

Joonis 30.
Registreeritud kuritegevuste ja varguste arv Lääne maakonnas aastatel 2010–2016 (Statistikaamet).

5.6.

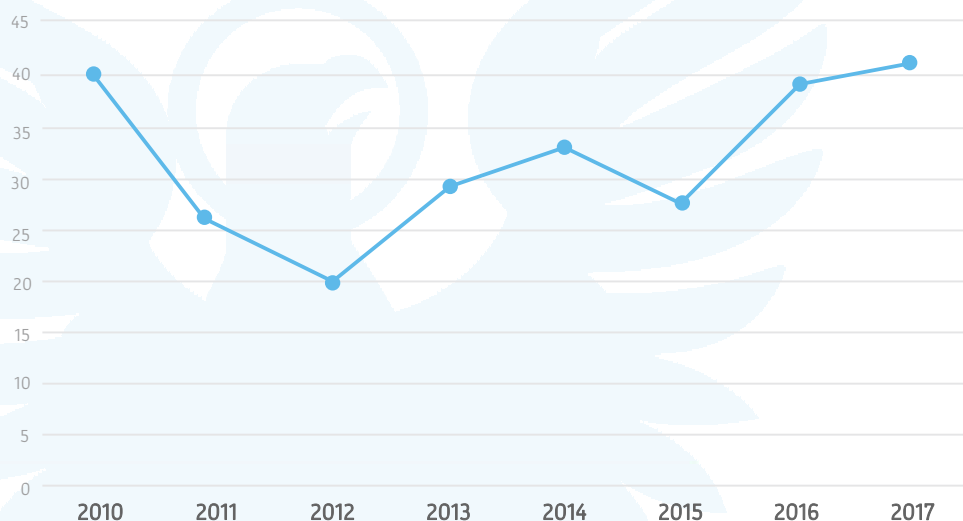
Tulekahjude arv

Päästeameti analüütiku andmetel oli Lääne-Nigula vallas kõige rohkem tulekahjude tekkepõhjuseks lahtise tule kasutamine, tahma süttimine suitsulõõris, süütamine ja rike elektripaigaldises.

Kõige vähem toimus tulekahjusid 2012. aastal (20), kõige rohkem aga 2017. aastal (41) (Joonis 31).

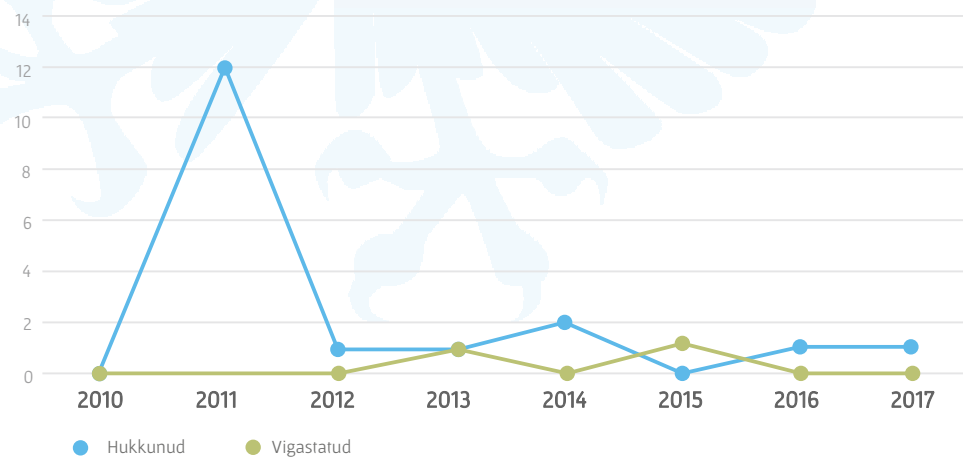
Kõige rohkem inimesi hukkus tulekahjudes Lääne maakonnas aastal 2011 (12). 2012. aastaks toimus järsk langus ning peale seda on inimkannatanutega tulekahjusid võrreldes 2011. aastaga toimunud vähem. Aastal 2014 oli kaks hukkunut ja aastal 2017 üks hukkunut. Vigastatute seas kaks juhtumit – aastal 2013 (1) ja 2015 (1) (Joonis 32).

Tulekahjud

► **Joonis 31.**
Registreeritud tulekahjude arv Lääne-Nigula vallas aastatel 2010–2017 (Statistikaamet).

Inimkannatanud tulekahjudes

► **Joonis 32.**
Päästeteenistuste registreeritud tulekahjudes inimkannatanute arv Lääne maakonnas aastatel 2010–2017 (Statistikaamet).

5.7.

Töö- õnnetused

Tööinspeksiooni spetsialisti hinnangul on viimastel aastatel tööõnnetuste arv kasvanud (Joonis 33) nii Läänemaal kui ka üle Eesti. Üheks peamiseks põhjuseks loetakse seda, et tööõnnetusi varjatakse aina vähem. Tööõnnetustest teatamine on muutunud selliselt, et kui varasematel aastatel oodati teadet tööandjalt, siis nüüd annab arst ise Tööinspeksioonile teada, kui tema juurde on saabunud tööõnnetuses viga saanud patsient. Sellest ka oluline tööõnnetustest teatamise tõus.

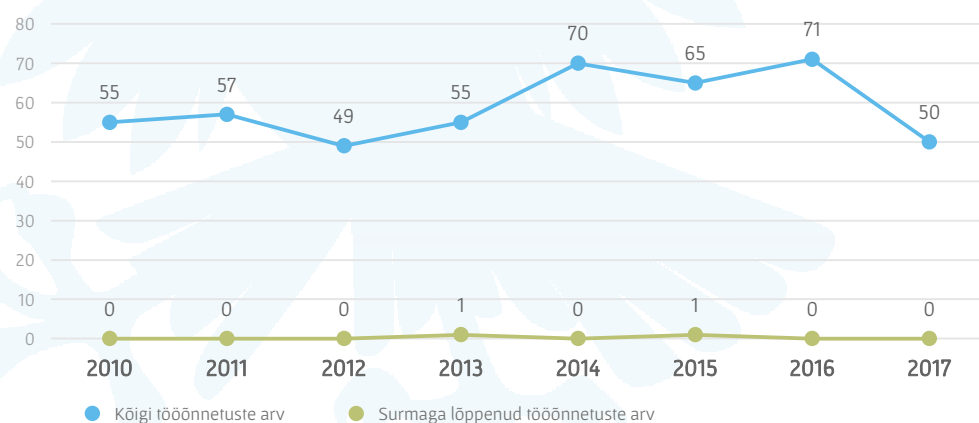
Samuti on Tööinspeksioon omalt poolt püüdnud suurt tööd teha teadlikkuse tõstmise raames, kus teavitustöö tulemusena on nii töötajad kui tööandjad teadlikumad, mida teha siis, kui on juhtunud tööõnnetus. Seetõttu nähaksegi olulist tööõnnetuste arvu kasvu.

Kindlasti muutub see nüüd seoses uue Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse

muudatusega, kus on välja toodud eraldi punkt selle kohta, millistest tööõnnetustest tuleb Tööinspeksioonile teada anda. Suurim muutus on just töövõimetuspäevadeta juhtumite kohta, millest ei pea enam Tööinspeksiooni teavitama ning seaduse muutmisega lähiaastate tööõnnetuste arv seoses sellega ka oluliselt väheneb.

Paljud ettevõtted on juba alustanud liikumist tervisliku töökoha suunas, viies ellu nn tervise ja ohutuse programmi (või töötervishoiu tegevuskava), mis keskendub töökohal olevatele füüsilistele ohuteguritele (Tabel 4). Hea ettekujutuse sellest, kuidas töökohta tervislikuks muuta, võivad ettevõtted saada järgides Tööinspeksiooni või ka Euroopa Töötervishoiu ja Ohutuse Agentuuri poolt esile tõstetud ettevõtete eeskujut (Tervise Arengu Instituut, 2010).

Tööõnnetused

Joonis 33.
Registreeritud tööõnnetuste arv Lääne maakonnas aastatel 2010–2017 (Tervise Arengu Instituut).

Kumulatiivse võrgustikuga liitunud asutuste arv

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Lääne maakond	15	16	18	18	18	18	18	18

Tabel 4.
Tervist edendavate töökohtade arv Lääne maakonnas aastatel 2010–2017 (Tervise Arengu Instituut).

6. TERVISLIK ELUVIIS

Lääne-Nigula valla kohta puuduvad elanike tervisekäitumist kajastavad andmed. Seetõttu antakse käesolevas terviseprofiliis ülevaade tervislikest eluviisidest andmete põhjal, mis pärinevad Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringust, Eesti Statistikaametist ning Rahvastiku toitumise uuringust.

Tervise teemalist infot jagatakse peamiselt elanikele kodulehe, sotsiaalmeedia ja valla ajalehe kaudu. Antud allikates kajastatakse infot ka vallas toimuvate terviseürituste kohta.

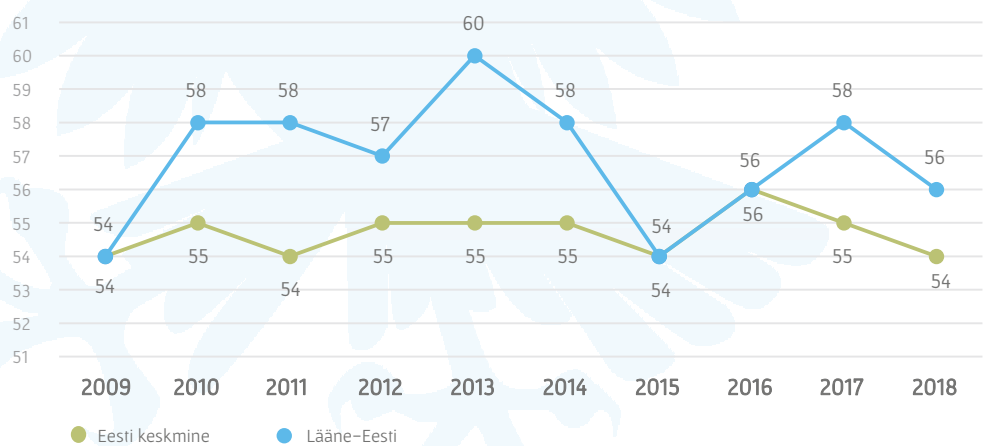
6.1.

Subjektiivne tervise enesehinnang

Eesti Statistikaameti andmetel on Lääne-Eestis oma tervist heaks ja üsna heaks hindavate inimese osakaal aastate jooksul olnud enamjaolt kõrgem kui Eesti keskmine (Joonis 34). Kui viimased aastad on positiivset hinnangut

andnud inimeste arv Lääne-Eestis suurenenud, siis käesoleval aastal (2018) on toimunud selles vallas väike langus. Tegemist on elanike subjektiivse tervise enesehinnanguga.

Positiivne enesehinnang (%)

Joonis 34.

Oma tervist heaks ja üsna heaks hinnanud inimeste osakaal Lääne-Eestis ja Eestis keskmiselt aastatel 2009–2018 (Statistikaamet).

6.2.

Füüsiline aktiivsus

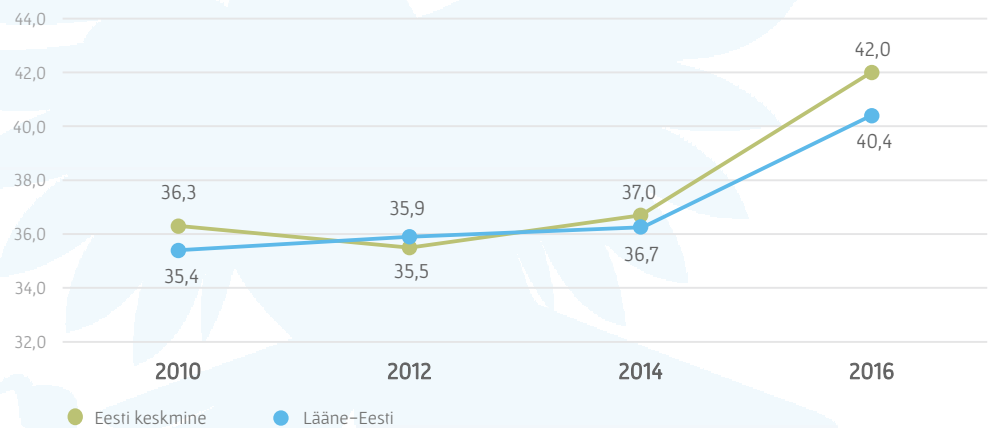
Füüsiline aktiivsus on olnud aastate jooksul nii Lääne-Eestis kui ka Eestis keskmiselt tõusvas joones (Joonis 35).

Lääne-Eesti inimeste osakaal, kes tegelevad spordiga 2 või enam korda nädalas, on olnud aastast 2012 kuni 2014 suurem kui Eesti keskmine. Aastal 2016 on olnud aga hüppeline tõus nii Lääne-Eesti elanike seas kui ka Eesti keskmises. See võib olla suurte kampaaniate tulemus. Suurimaks mõjutaks võib Aivo Normaku, Liikumisaasta projekti juhi, sõnul olla aastal 2014 toimunud Liikumisaasta, mida viis ellu Eesti Olümpia-komitee. Selle projekti eesmärgiks oli suurendada regulaarse liikumisharrastusega tegelejate arvu, mille tulemusel paraneb Eesti elanikkonna tervis ja kasvab töövõime. Selle

programmi käigus toimus erinevaid üritusi, mis kutsusid inimesi üles liikuma ja tutvuma erinevate liikumisvõimalustega.

Lääne-Nigula vallas on sportimiseks, aktiivseks puhkuseks ning liikumisharrastusteks väga palju erinevaid võimalusi. Vallas toimuvad erinevad spordiüritused, mis on mõeldud erinevas vanuses elanikele. Valda on rajatud erinevaid spordiasutusi nii välikui sisespordi harrastamiseks, sealhulgas palliväljakud, staadionid, seiklusrajad ja paljud muud. Lääne maakonnas toimuvate spordiürituste kohta jagab infot maakondlik spordiliit „Läänela“. Spordiinfot jagatakse nii oma kodulehel kui ka sotsiaalmeedias vastavas grupis.

Füüsiline aktiivsus (%)

Joonis 35.
2 või enam korda liikuvate inimeste osakaal Lääne-Eestis ja Eestis keskmiselt aastatel 2010–2016 (Statistikaamet).

6.3.

Toitumine

Tabel 5.
Enesehinnanguline tarbitud
puu- ja köögiviljaportsjonite arv
päevas Lääne-Eestis ja
Eestis keskmiselt
(TAI, Rahvastiku toitumise
uuring 2014).

Lääne-Nigula vallas puuduvad andmed elanike toitumisharjumuste kohta. Seetõttu on käesolevas profiilis võetud aluseks kõige lähedasemad andmed ehk aastal 2014 läbi viidud Rahvastiku toitumise uuringu käigus kogutud Lääne-Eesti andmed puu- ja köögiviljade tarbimise kohta (tabel 5).

Tarbitud puu- ja köögiviljade portsjonite arv Lääne-Eestis on samad võrreldes Eesti keskmise tulemusega. Tabelis olevate andmete põhjal süüakse Lääne-Eesti elanike seas puuvilju piisavalt, kuid köögiviljade kogust võiks päevas suurendada vähemalt ühe portsjoni võrra.

	Puu- ja köögivilja- portsjonite arv	Puuvilja- portsjonite arv	Köögivilja- portsjonite arv
Eesti keskmine	4,1	2,1	2,0
Lääne-Eesti	4,1	2,1	2,0

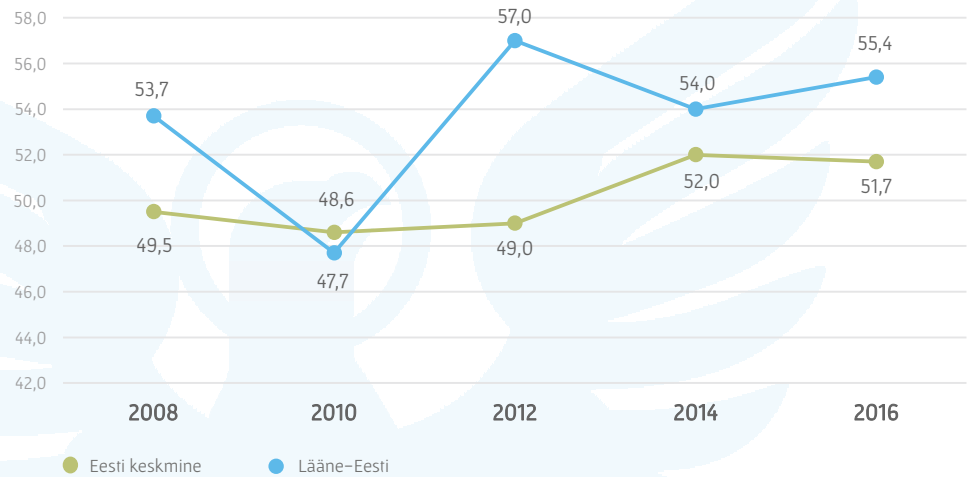
6.4.

Ülekaalu- lised, rasvunud

Ülekaaluliste ja rasvunute arv Lääne-Eestis on olnud aegade jooksul kõrgem ning kaootilisem kui Eesti keskmine (Joonis 36). Rasvunute ja ülekaaluliste arv on Lääne-Eestis olnud pigem tõusvas joones. Ülekaalulisus ja

rasvumine võivad viia tõsiste krooniliste haigusteni, mis oma korda on väga koormavad ühiskonnale. Selle tulemusena võib töövõimete ning sotsiaaltoetuste arv kasvada, mistõttu vajab antud olukord sekkumist.

Ülekaalulisus, rasvumine

Joonis 36.
Ülekaalus ja rasvunute
tõõealiste osakaal
(Tervise Arengu Instituut).

6.5.

Alkoholi tarbimine

Lääne-Eesti alkoholi tarbimine on olnud aastate jooksul üpris sarnane võrreldes Eesti keskmisega. Tabelis 6 on välja toodud Tervise Arengu Instituudi poolt läbi viidud Täiskasvanute rahvastiku tervisekäitumise uuringu andmed. Nende põhjal on aastal 2016 Lääne-Eestis vähemalt mõnel korral nädalas alkoholi tarbinute osakaal oluliselt suurenenud.

Suurimad erinevused esinevad Lääne-Eesti meeste ja naiste alkoholi tarbimises. Nimelt

on vähemalt mõnel korral nädalas alkoholi tarbivate meeste osakaal peaaegu 4 korda suurem kui naiste osakaal (Joonis 37). Andmeid lähemalt vaadates on ka näha, et Lääne-Eesti naiste seas on alkoholi tarbimine viimastel aastatel suurenenud. Liigne alkoholi tarbimine võib aga suurendada erinevate krooniliste haiguste tekkimise tõenäosust. Antud olukord vajab sekkumist.

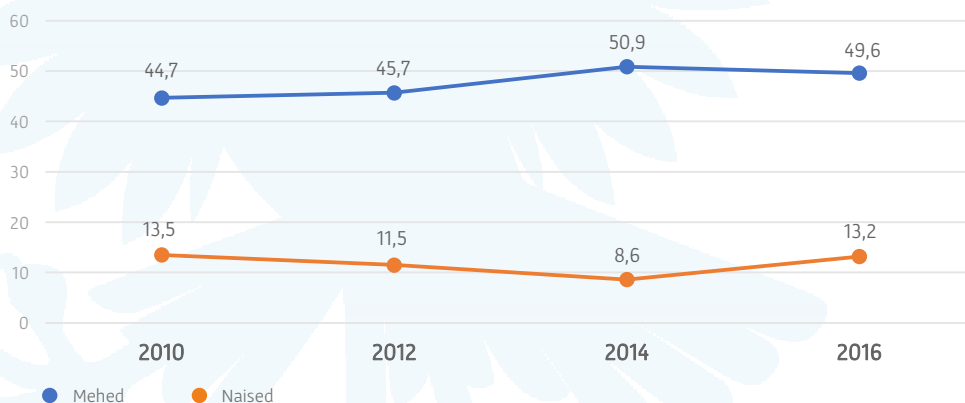
Alkoholi tarbimine (%)

Tabel 6.
Alkoholi vähemalt mõnel korral nädalas tarbinute osakaal (Tervise Arengu Instituut).

	2010	2012	2014	2016
Eesti keskmine	25,8	25,4	22,0	24,2
Lääne-Eesti	26,4	25,8	25,0	27,9

Alkoholi tarbimine meeste ja naiste seas (%)

Joonis 37.
Alkoholi vähemalt mõnel korral nädalas tarbinute osakaal Lääne-Eesti meeste ja naiste seas (Tervise Arengu Instituut).

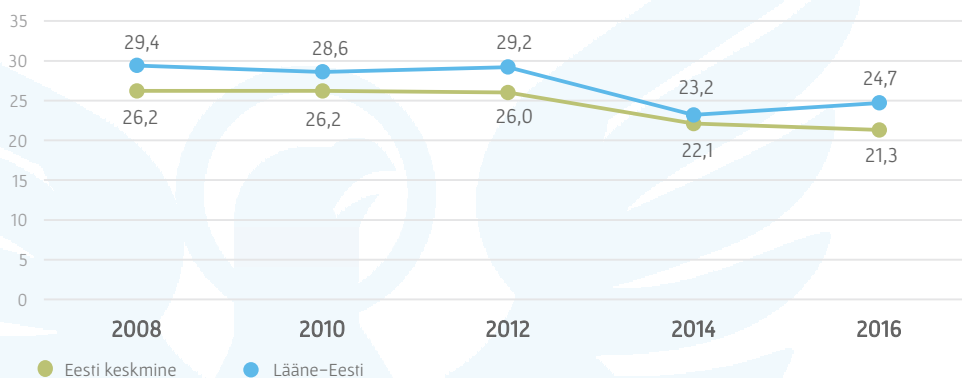
6.6.

Suitsetamine

Igapäevasuitsetajate osakaal on Lääne-Eestis suurem kui Eestis keskmiselt ning seda juba aastast 2008 (Joonis 38). Alates aastast 2014 on aga igapäevasuitsetajate arv vähehaaval vähenenud, mis võib olla seotud elanike terviseteadlikkuse tõusuga.

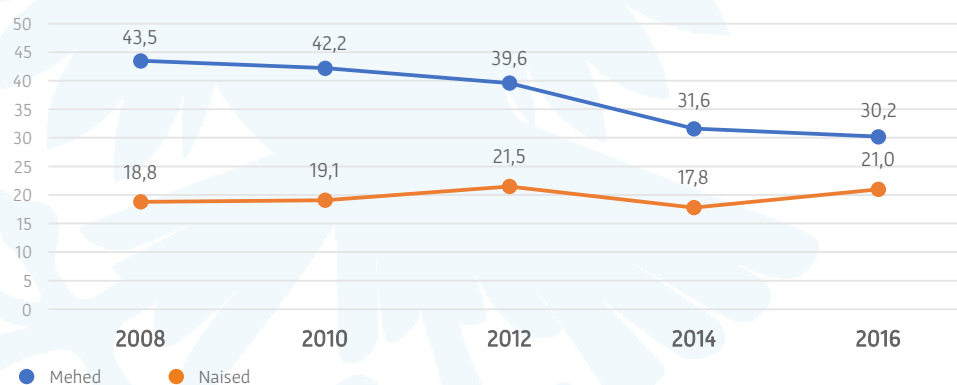
Igapäevasuitsetajate arv on väga erinev Lääne-Eesti meeste ja naiste seas (Joonis 39). Läbi aastate on olnud meeste seas rohkem suitsetajaid, kuid aastate jooksul on hakanud ka nende arv langema. Naiste seas on olnud igapäevasuitsetajate arv aga stabiilne.

Suitsetamine (%)

Joonis 38.
Igapäevaste
suitsetajate osakaal
(Tervise Arengu Instituut).

Suitsetamine meeste ja naiste seas (%)

Joonis 39.
Igapäevaste suitsetajate
osakaal Lääne-Eesti
meeste ja naiste seas
(Tervise Arengu Instituut).

6.7.

Tervise- alase teabe kätte- saadavus ja tervislikku eluviisi toetavad üritused

Tervisealast teavet jagatakse Lääne-Nigula valla elanikele läbi perearstipunktide, tervist edendavate koolide ja lasteaedade kaudu. Lisainformatsiooni jagatakse ka valla kodulehel, kus antakse teada eesolevatest tervisealoengutest, -üritustest ning teabepäevadest. Suurt rolli mängivad elanike terviseteadlikkuses ka vallas tegutsevad spordiühendused ning traditsioonilised rahvaspordiüritused nagu näiteks Kullamaa jüriööjooks, liikumis-, matka- ja rattapäev.

Lääne-Nigula valla kodulehel on välja toodud 11 tegutsevat spordiklubi, mis asuvad valla

erinevates alevikes ning külades. Spordiregistri järgi asub vallas väga palju erinevaid nii väli- kui sisespordirajatisi, seal hulgas palli-, jõu- ja ronimisväljakud ning sisehallid.

Selleks, et anda täpsemaid Lääne-Nigula valla juhiseid, oleks tarvis täpsemaid andmeid. Nimelt on hetkel enamus andmeid saadaval vaid Lääne-Eesti kohta. Need aga ei pruugi anda täielikku ja õiget infot Lääne-Nigula valla elanike kohta.

